

ARGIA

1977-Abendua-11-XL garren urtea 764 zenbakia 40 peza

emakumeak burrukan

ederrak bezain egokiak

Gaurko sukaldea ez da garai batetako gure amonek beren kuzinaketak egiten zituzten, usaitsu eta keez estalitako leku desegoki baten antzekoa.

Gaur garbitze errezeko toki egoki bat da. Gauza bakoitzak bere apala du, eta familiak bere bizitza leku apain eta atseginean dagi.

YANY-k, bere era askotako modelo eta koloreen bidez, sukaldea atsegina ezezik, lanerako eroso izaten ere lagundu du; eta bere sukalderako erredizak ederrak ezezik egokiak izan arazten saiatzen da merkatuan diren azken hitzeko lagungailuak erruz erantzirik.

MUEBLES DE COCINA

... SEGI AURRERA

Batasunkeriaren, berdinkeriaren eta zentralismoaren astea izan da aurreko astea. Penintsularen zilbor Madril izaterik ez du inork nahi, handik kanpora, hango jauntxoek morroi zintzo eta leialak izan ezik.

Catalunyak bere Generalitatearen Gobernua izendatu du. Andaluziak eta Galiziak autonomia eskatu dute. Nafarroa ez zaio Amadeo Marcoren deiarri jarraitu. Nafarroak ere Euzkadin nahi duela agertu du, beraz.

Espainia Estatuko Herriek beren buruan jabe izan nahi dute. Baina herriak bere zerbitzurako sortu zituen erakundeetan zentralismoaren eta faxismoaren zerbitzariak daude agintzen. Amadeo Marcok ez du ikurriñik nahi. Malagakoak ere ez du Andaluziako banderarik ipini, Diputazioko jauregian.

Ordenazaintzaileek ere, han eta hemen, herriaren eta langileriaren eskubideen alde oihuka dabilen jende-ari tiratzen diote. Eta herriaren eta langileriaren aurka harmaturik dauden gerrilleroek ere ordenazaintzaileen ondoan aurkitzen dute babes segurua. Jose Manuel Garcia Caparros, andaluz gaztea da gertaera honen lekuko, lehengoak lehengo. Ordenazaintzaileek eta gerrilleroek bakarrik botatzen baitituzte gure artean balak, manifestaldietan.

Andaluziako herriak badu martiri berria. Borrokari berriak ugalduko dituen odola isuri da. Jauntxoek inor ez dute askatzen, odolik isuri gabe. Zapalduen historia odolezko moldeetan idazten da. Herrien askatasun bikaina jauntxoek bidagabekeria eta sarraskiaz mintzo da.

Herrien askatasun egarria ez da askatasunik gabeko aseko. Alferrik ari dira indartsuak eta jauntxoak herriari berea ukatzen. Lehen, Catalunyak eta Euzkadik ematen zien buruhausterik Madril. Galizia ere zutik zen. Orain Andaluzia odolberotu du. Eta odolaren irakina ez da Diputazioko lehendakaria kenduz bakarrik baretuko.

Aurrera goaz. Ez da dudarik. Nafarroak uko egin dio bunkerraren nafarkeriari. Ipar Euzkadi askatasun borrokari ekin zaio. Euzkadi bakarrik ez da borrokan ari. Penintsulako eta Europako herri guztiak berotasun haundiegirik izan ez duten komunista alderdi batzu ere abertzaletasunaren uholdea haintzakotzat hartzen hasiak dira.

Eliza bera ere adi-adi dago. Sevillako kardinalak bandera andaluzia ipini du obispaduko balkoian. Jose Manuel Garcia Caparros gaztearen hiletak Ramon Busarraix, Malagako gotzaiak egin ditu. Nabarmenkeria hau berriak dira Espainiako Elizan.

Gure artean tirabirarik, atzera-aurrerarik, ilunperik eta ezinik bada. Baina itxaropenik ere bai. Itxaropen horren barrutik hotsegiten diogu Andaluziako herriari: "Ipoan hartu eta segi aurrera".

ZERUKO ARGIA

Lehendakari:

Kaetano Ezeiza.

Zuzendari:

Gorka Reizabal.

Zuzendari-ordeko:

Pilar Iparragirre.

Erredakzioa:

Lurdes Auzmendi, Elixabete Garmendia, Ana Mari Lizarralde. **Bilbon:** Joseba Sarrionaindia eta Iñigo Lamarka. **Iruinean:** Txema Larrea. **Iparraldean:** Ermi Madariaga.

Idazleak:

L. A. Aranberri "Amatiño", Mikel Aizaga, Estepan Aldamiz-Eixebarria, Alkiza, Arastegi, Amunsa, I. Bujanda, Bakaikoa, Lizarralde, Mikel Ugalde, Jose Azurmendi, Jon Urrujolegi, Kepa Aulestia, Anjel Amigo, Bernardo Aizaga, Koldo Izagirre, Ramon Saizarbitoria, Ibon Sarasola.

Herrietako berri-emaleak:

Odile Kruzeta (Eibar), L. Baraizorra (Markina), Axari (Idiazabal), Idiazkez (Deva), Alix Trueba (Karrantza), Eizetxukoak (Herrera), Sistiaganeko Pello (Lezo), M. Izeta (Baztan), Mendiaga (Arrasate), Erixin-Harri (Zestoa), Murumendi (Beasain), Katzuri (Durango), Barrenetxea (Oizartun), Anatsan (Azpeitia), Iñalurreta (Pasa Donibane), Uria (Hernani), Giro (Zaldibia), Mahasti (Errenteria), Metal-Iturri (Lazkao), Azpiroz (Berastegi).

Marrakli eta diseinuak: Olariaga, Larrarte, Aleman, Rotu, Karlos Valverde, Juanba Berastegi eta Mikel Plazaola.

Argazkilariak: Arturo Delgado, Loubet, Philippe

Etxeberri, Luis Otaegi, Luis Mitxelena eta Txema Ormazabal.

Administrazioa: Antton Ugarteburu.

Fotolitoak: Ernio S. L.

Jabea: Nafarroako, Kantauri eta Aragoiko Kaputxinoak. Burlada, Kale Nagusia, 50-1. Donostia, Okendo 22. Telf.: 41-95-88.

Moldiztegia eta idazkela:

"Gráficas Semi" / Plaza Lasala, 3 / Donostia

D. L.: 80-1963

HARPIDE SARIA:

Barruan	1100	ptz.
Korreo batasuneko herrietan	1300	ptz.
Atzerrietako beste herrietan	1600	ptz.
Airez	2500	ptz.
Salmenta (ale bakoitza)	40	ptz.

irakurleak mintzo

Otsoari erantzunez

Agur adiskideok:

Zuen aldizkari ohoregarriaren 760garren zenbakian agertzen zen Mikel Otsoa Aizpuru-koak idatzitako gutun batetaz hitz egin nahi nuke. Lehenik, nire ustez, zuek aurrera daramazuen lan eskerga ezin jar daiteke zalantzan, ez agertzen diren gaietaz ez eta forma aldetik.

Euskal aldizkari bat euskal arazo, eritzi eta talde guztiei irekia behar du izan, eta honela ulertu duzue zuek; sektarismoa eta purismoaz nazkatutik dagoen herriak honelako ikusmira batetaz egindako prentsa behar du ("haize garbia eta janari gozoa") **HERRIARENZAT** izan nahi badu. Eta hain zuzen ere, Mikel Otsoa bereziki guzti honetaz kexatzen zaigu: benetan harriagarria. Oraindik gehiago: erabiltzen duzuen euskara traketsa omen dela (Saizarbitoria eta Iza-girreren euskara agian?). Bainan

zer kristo da "trakeskeri" hori? Honelakoak entzuterakoan, susmo txarrak datozkit burura. Ez ote da izango hau euskal purismoaren defendatzaile berrien agergarri berri bat? Benetan, potroetaraino nago hainbeste purismo eta mitokeriaz. Euskara idatzia **HERRIAK** (hots, Euskal Herriak) ulertzeko adina izan behar da, zeren ezertarako baliorik ez du euskara dotore eta "kultoa" idazteak, herri apalak ez baitu ulertzen oraindik (eta hori bai trakeskeri galanta!). Herria euskalduntzen eta alfabetatze osoan laguntzen ahalegindu behar dugu, eta hau ez dugu inoiz lortuko euskara erraza praktikan jartzen ez badugu. Gogoan dut beste euskal aldizkari batek erabiltzen duen euskara aldrebesa, nahiz batua izan, ulertezinezkoa herriarenzatzat bederen.

Bainan gehiagorik ere bada- go. Zuen aldizkarian Sarasketari egindako elkarrizketari buruz,

zenbait txorrada ere asmatzen digu gure adiskideak. Ni "trosko horietako" bat nauzue, hau da euskal troskista bat. Gure adiskide Mikel Otsoa Aizpuru-koa-k dioenez, "erdarazaleak" eta "ikastolen aurkakoak" omen gara; ezin katxondoagorik izan. Berriro ere hemen komunismoaren otso beltza!; eta kontuz. Aditza ematen denez, beroiek ezarritako zentzu berezi batetan "abertzale" hutsak ez diren guztiak, ez dira euskaldunak; eta beraz espainiar zerri batzu beste-rik ez omen dira. Hots euskaltasuna jatorriz "abertzale" batzu- ren eskuetan datzan monopolioa da. Bai adarra jotzea! Euskal "trosko horiek" duela hamabost urte pipak eskuetan hartu eta hasi ziren Euskal nazioa eta nortasuna defendatzen, beste "abertzale" asko eta asko Frantziako burges demokraziaren lasaitasuna patxadaz gozatzen zuten bitartean; agian, hik Euskadi zer kristo zen jakin baino lehen,

ikastola bat zer ote zen jakin baino askoz lehenago. Abertzale- tasuna ez da ideia errazetan adierazten, egitean baizik. Non, noiz eta nola egin dugu euskal kultura eta ikastolen aurka? Hemen, Euskal Herrian, eta mundu guztian zehar, herritar kultura izorratzen saiatu den bakarra burguesia izan ohi da (euskalduna ala espainola). Eta dudana go ez ote garen egongo haueta- riko baten aurrean edo.

Besterik gabe, pozik jasoko nuke lerro hauen argitaratzea. Zeruko Argian ipintzen dut kon- fidantza osoa, eta horregatik irakurtzen zaituztet astero.

GOTZON

(Donostiako trosko bat)

besteena

GOIZ ARG Iren 365-366. zen- bakitik (Monzonekin jarrai- tzen dute): "Buztan", "adar", "ego" eta "aingerutxo" itz- utsen orbel-zarata erabiliz, Monzon 'ek bere ez-jakintasu- na izugarria nabarmendu-eraz- ten du: izan ere ez ditu eza- gutzen, ez dakizki bere lagun komunisten jokabide guztietan gidari dituzten teoriak arau- ak eta ekintza-arauak, batez ere "EKINTZAKO ELKAR- TASUNA" ta "FRENTE BA- TUA" izenekoari dagokienez. Eta iñolako zalantzarik izango ba lu, galde bezaio beren arte- ko edonori, lenen-lenengotik jakin bear duten gauza bai- da komunistentzat. Onela, bada, ta egia esan nai ba diote, gar- biro aitortu bearko diote "EUZKO JAURLARITZA" deritzaion erakundea ta garr- komunistek eskatzen duten "ORGANISMO UNITARIO" edo "erakunde batua" edo "batasun erakundea", aldi ta egoera zearo bestelakoetan daudela, guztiz ezberdi- ñetan alegia. "Izatez bestela-

koak, ez-berdiñak," beraien hitzez esateko. Zergatik, or- dea?"

PUNTO Y HOR Aren 64. zen- bakiko Editorialetik: "Toda- via, el proyecto carece de fir- ma en Consejo de Ministros. Resulta un irrealismo que se haya hecho de este corsé pre-autonómico una batalla di- aléctica entre los parlamenta- rios vascos y de la UCD de Navarra, cuando la verdadera realidad, según los resultados, es el realismo del Estado cen- tralista y uniformador.

La visión autárquica navarrista es decadente, ante los problemas económicos, sociales y de paro laboral que deben ser abordados por cada una de las regiones, y resultados en una autonomía solidaria. Olvidar que cualquier aumento de las opciones de autogestión que se ofrecen al ciudadano representa un progreso, es asfisiar el avance y propiciar la oligarquía".

CUADERNOS PARA EL DIALOGO Aren 240. zenbaki- tik: "No creemos que sea ne- cesario insistir en que de todos los problemas a los que la Constitución debe dar solu- ción, el que se refiere a las au- tonomías regionales es, sin du- da, el más conflictivo. Nos tememos que el borrador, en este punto, no este a la altura de las circunstancias. Su tra- tamiento, en primer lugar, confuso, poco elaborado y ple- no de ambigüedades.

¿Cómo es posible que se pongan topes mínimos para acceder a la autonomía, de- jando así fuera a regiones co- mo Extremadura, Baleares o Canarias, para no hablar de la exclusión de soluciones po- tenciales, para por ejemplo, Gibraltar? Pero no sólo es eso, sino que el sistema adoptado de distribución de competencias entre Estado y regiones no va a satisfacer a nadie, y puede dejar abierto el camino a irri- tantes desigualdades regiona- les".

POR FAVOR 179. zenbakitik: "Si por una parte sumo las tortas que puede pegar la ultraizquierda y por otra las tortas que en consecuencia po- demos recibir casi todos, es de- cir, todos menos los que las reparten, me sale una diferen- cia tan impresionante que no entiendo la rentabilidad de las tortas iniciales. Los intentos por construir una democra- cia de partida es difícil, pro- blemático y en muchos aspec- tos desvalído pero, no hay al- ternativa. Si en pleno diálo- go metemos el caballo troyano de un tiroteo los defensores de la ciudad van a sacar los tan- ques. No se puede negociar la democracia con energía mien- tras con el rabillo del ojo te- mes la aparición de una bala "perdida" o "incontrolada" que pone en cuestión todo lo que la derecha ha tenido que tragar y aceptar desde el 20 de Noviembre de 1975".

“Pacto de la Moncloa”ko sinadura gertatu zela eta telebistaren bidez ikusi ahal izan genituen, Estatu mailan agertzen diren alderdi politiko garrantzitsuen, ordezkari garrantzitsuenak. Hura bai aukera!

Denek, asmo berbera zutela zirudien: oso gauza guztiz gainezkakoa bezala aurkeztu zuten, Moncloan eginikoa. Bat batean, aurkeztzaileak Felipe Gonzalezi zuzendu zion galdera hau: non kokatzen da oposizioa, konpromez hori sinatuta gero? Felipek, lehenengo harridura gainditurik eta bere ia-iotasuna azalduz, hauxe erantzun zion gutti gorabehera (gehiago behera, gora baino): Hor harturiko konpromezuak erabat beteko zirela (gobernamen-
duak beteko zituela noski), garrantzatzen zutela, hori izanen litzatekeela bere lana, hork horretan alegia. (Garantia ederra diagu zuekin).

moncloako tratoa eta...

XALBARDIN

Dudarik ez da, delako “pacto” horretan onuragarriena, Suarez jauna izan dela.

Alde batetik, gobernamenduak berak bakarrik hartu behar lukeen konpromezu horretan, oposizioa (zibilizatua noski) sartzea lortu du; bestalde, eta delako “oposizio zibilizatuak” lortuko balu bere sindikatu-ardiren bidez, langileria sartzea ere, borobilduko luke kolpe batez aintzin borobil ez leza-keena.

Bainan, badirudi, langileria, mendera eta konbentzi eraztea,

ez dela hain gauza erraza. Zorionez diogu.

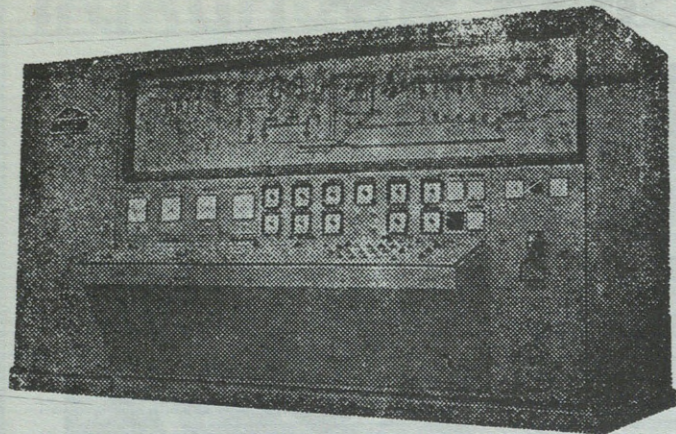
Hortik aparte, oso adierazgarri gertatu zen Camacho eta Redondoren agerketa, telebistan ere, ia kolpez, elkar mutur joka amaitu zuten elkarrikketa.

Ikusten denez, oposizioan dauden (ala zeuden?) alderdientzat ez da hain erraza langileria “Pactoa” tragaleraztea; dirudienez eskuindarrentzat (zentrokoak sarturik) ere, entpresariak konbentzitzea ez da txantxetako. Beraz, zer ote

dakar delako “pactoa” k? Guretzako dudarik ez da, (beno bada, bainan ttipia) Gonzalez eta Carrillok erreprezentatzen duten alderdientzat ezer onik ez dakarrela; uste dugu, haien klientela barnean mesfidantzak sortzen hasi direla.

Behar bada, beren egiazko aurpegia ikusteko parada ona izan dugu, honako hau; alde hortatik, guztiz positiboa izan dela deritzagu.

Ez gara sartuko nazio zapalduentzat zer ekar lezakeenik honek ikertzen, hori beste musika klase bat iruditzen bait zaigu; nazio zapalduentzat bereziki beste mota batetako “tragadera” ari baitira prestatzen: usain goxogoxo batez, gure hizkuntza, kultura nortasuna e.a., hil nahiko lituzkete; ez dugu uste lor dezaketarik, orain arte lortu ez dutena. ERNE gelditzen gara badaezpada ere. BURJABETAZ... zertako aritu?

TXIMIST - INDAR SAILLA

Departamento ELECTRICIDAD

LANERAKO, BANAKETARAKO TA AGINTZEKO
TRESNAGITZA

Aparatos de maniobra, distribución y control

P.A.T. (Alemania)

«Gruak» ez Iraultzeko
electroniko tresnak

CIT ALCATEL (Francia)

Zembakizko Kontrolak
lkusgailuak

OLIO - INDAR SAILLA

Departamento HIDRAULICO

REXROTH (Alemania)

Olio-urez osatutako erabateko programa servo-regulado-
rea berekin duelarik.

HYDROMATIK (Alemania)

Uraga eta uragagiltza duten motorrak neurri aldakor eta
iraunkorretan.

SIGMA (Frantzia)

Itsas lanetarako eta Obra Nagusitarako olio-urezko pro-
gramak.

INDRAMAT (Alemania)

Servo-zuzentzailea.

MERKEL (Alemania)

Urarengandik babesteko
loturak eta lanak.

FORSHEDA (Suecia)

V-ring reten loturak.

RUAL (Italia)

Gol presiotarako uraga
giltzadunak.

TUROLA (Italia)

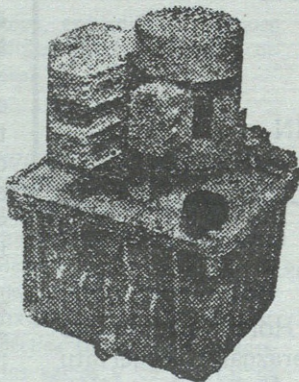
Ozkadurazko uragak.

HYDAC (Alemania)

Indar irazkiak eta
Itzuleraokak.

ADA

Uztal gisako euskarriak.

Goimendi - Automatismo

AUTOMATISMO

Lantegi ta landolak:

Jolastokleta (Herrera)

SAN SEBASTIAN

Urrut. 353840 (7 arl) ta

353440 (5 arl)

Telex. 36173 GOIME E

Erakusketa eta denda:

Iparraguirre, 15. SAN SEBASTIAN

Urrut. 428082 ta 428625

Ordezkaritza:

VITORIA ETA MADRID

NORK KUKURRUKU!!!

OLLARRAK

OLLOTEGIAN?

Ez. FAGOR'ek

sukaldian

Transportes **azkar** s. a.

ERAMAN - EKARRIAK, KAMIOI AUNDIAK

Barcelona, Zaragoza, Valencia, Madrid, Oviedo, Gijón.

Donostitik egunero:

Iruña, Bilbo, Gasteiz, Alicante, Elche, Elda, Murcia,
Cartagena, Granada, Almería, Santander, Valladolid,
Zamora, Palencia, Salamanca.

Astean Irutan:

Malaga, Sevilla, Jerez de la Frontera, Cadiz, Lugo,
Coruña, Orense eta Vigora joan etorriak.

Hernanirako bide nagusian, ERGOBIA auzoan, DONOSTIAN.

Urrutizkiñak: 552650 - 552654

Apartado 1381

JOSE ZINKUNEGIREN

OPTIKA DONOSTIAN

URTEETAN LANEAN OHITUA

Hernani, 4

DONOSTIA

Ez Merkenak

Bai Onenak!

Janari bidez izaten dira
ganadu on, indartsuak,
Eta nora jo jakin bear du
baserritar burutsuak,
Berebiziko aragi pillak;
gañera esne putzuak,
Olek guziak berekin ditu
Fanderia'ko pentsuak.

FANDERIA

ERREENTERI

mugaz barne agur "laureada", hoa betiko!

JON URRUJULEGI.

"MI ASPIRACIÓN
ES IRME A
UNA CUEVA CON
MI PERRO. PORQUE
CUANTO MÁS CONOZCO
A LOS HOMBRES,
MÁS QUIERO
A MI PERRO"

Nafarroako harmarriari erori zaio bere "laureada". Nafarroako harmarriak re-kuperatu du berriz ere bere aurpegi naturala. Nafarroako harmarriak euskaldun izaten segi nahi du, bere historiari eutsi, semeizunen deiari uko egin. Hauxe da Amadeo Marcori Nafarroak eman zion erantzuna, gauden hilaren lauean, San Frantzisko Xabier egunean.

Amadeo Marcok 39 urte eman ditu Nafarroako Diputazioan. "Laureada" k bere harmarrian eman duen denbora berdina. Berak dioenez, ez omen du batere interesik Diputazioan aurrera jarraitzeko, anbizioirik ez eta datozeinei umil-umil lekua egiteko prest agertzen da. Baina "herriaren zerbitzuan hainbeste urtez lana egin ondoren", despedidatxo bat organizatu gabe ez zuen bere kargua utzi nahi. Horretarako, bada "por una Navarra Foral y Española" dei egin zien nafar guziei, etor zitezela bere magalera eta ager ziezaiotela benetan espainol sentitzen direla eta ez euskaldun. Leial jarraitu zaizkion alkateei ere, kartatxo bana bidali zien, herrian bandoa jotzeko eta behar hainbat autobus antolatzeke eskatuz, gastuak Diputazioak ordainduko zituela eta. Bertako irrati eta egunkariak, Amadeok sortuak bailiren, bete-betean sartu ziren Diputazioak muntaturiko orkestan. Egun horretan, Nafarroa osoak erakutsi behar zion Amadeori bere eskerrona, beti "Foral eta Española" izango dela eta Euskadi gorrotatzeko zin egingo zuela. Jendetzaren aurrean irakurri behar zuen diskurtsoa (gero osorik irakurri ez zuena) bukatu ondoren, dena prestaturik zegoen egun haundirako.

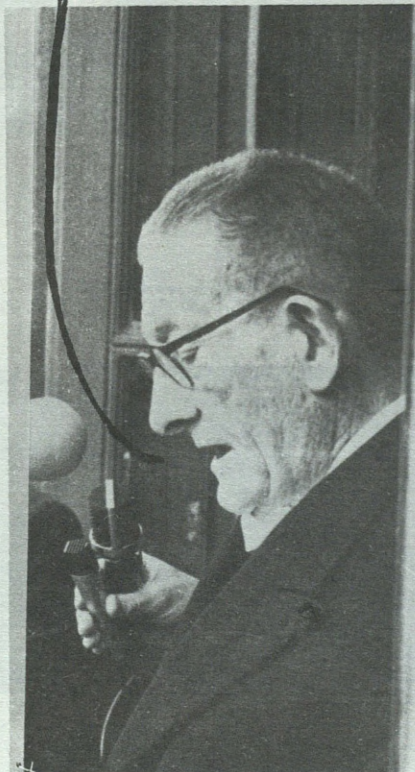
Honela iritsi zen San Frantzisko Xabier eguna. Tentsioa, tirandura eta bil-durra ez zen falta jendearen baitan. Manifestazioa ez zen autorizatua, baimena hamar egunez aurretik eskatu behar baita. Amadeoren tropak ordea, ez du inoren baimenik behar Nafarroan. "Ni naiz Nafarroa" esan lezake Amadeok.

Ordu bat eta erdietan, Iruñeko Plaza del Castillon, Diputazioko balkoi ede-rrean, Amadeo irakurtzera doa bere diskurtsoa. Baina zenbat jende bildu du bere hitzak txalotzera? ZORTZIREN BAT MILA LAGUN! Zortzi mila lagun Nafarroa osotik! Baina hau al da erantzuna, hainbeste urtez bere zerbitzuak jaso dituen he-riarena? Baina hau al da erantzuna, hainbeste urtez bere zerbitzuak jaso dituen herriarena? Non dira nafar foru-zaleak, hainbeste urtez bere foru-zaindari sutsuari omen egitera azaldu gabe? 39 urteko lanak ez ote dira, bada, eskertzeak? Bai gogorra Amadeoren frakaso, Nafarroako Diputazioaren frakaso, bizirik iraun nahi lukeen frankismo sozialaren frakaso! Bai postura jatorra Nafarroako herriarena!

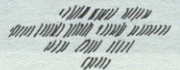
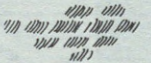
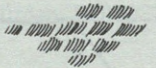
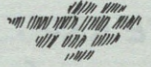
Nafarroako harmarriari erori zaio bere "laureada". Amadeo jota geratu da, buru-makur. Ezin du irentsi egun tristearen samina.

Baina Nafarroa ezin daiteke Euskadi izan! Ezta inola ere! Eta bere frakasoa garaipen bihurtuko du. Erregeari eta Suarezi telegrama hau bidaliko die: "Reuni-dos cuarenta mil navarros Plaza Castillo y recogiendo clamor unánime pueblo transmite protesta inclusión Navarra decreto preautonómico vasco..." etc. Baina bere gustora egindako telegramak berak ere ez du aienatuko duen kezka. Herria-rengandik jaso duen ukoa nabarmena izan da: "Mi aspiración es irme a una cueva con mi perro. Porque cuanto más conozco a los hombres, más quiero a mi perro". Dena dela, asko kostatu zaio Amadeori, zakurra gizonarentzat gizona bera baino adiskide hobe dela antza ematea. Nonbait ez da sikologo ona. Sikologo ona ez baina frankista leiala bai. Frankismoak huts egin dionean heldu bide dio sikologo-tzari. Eta bapatean anakoreta joateko gogoak egin bide dio zizta, hots, lagun bakartzat bere zakurra duelarik eremura joateak.

Guk, bederen, ez dugu, zakurra lagun, eremura joateko asmorik. Guk Euskal Herrian jarraituko dugu, Nafarroan, Zuberoan, Araban, berdin zaigu non. "Nava-rra si, Euskadi también" esan duen herriarekin gaude gu. Nafarroaren kontesto organiko naturala Euskal Herria izan da eta gaur oraindik ere horrela da. Egia da ez dugula jakin, beharbada ez dakigula euskal radikal garenok (giputx-bizkaita-rrok, batez ere) nafarrekin harremanak anaigiroan lotzen. Beharbada, Nafarroa-re-kiko gure planteamenduak orain arte radikalegiak izan dira. Beharbada, Nafarroa-ren konprentzio bila baino gehiago mugitu gara Madrilgo politika zatitzailearen erreakzioa. Dena dela, Nafarroaren aldetik perspektiba ona ageri da, hilaren lau-ean Amadeoren deiari egin dion ukoa lekuko...

hormazprayko

OLAF AGA

federalak datoz

A.K.

Galiza, Canarias, eta Andalucia autonomi jokoetan sartu berriak dira. Bitartean erregeek Alemaniara jo dute, Wurttemberg dinastiako seigarren semearen bataioan bertan egoteko, hain zuzen. Aldi berean, Estatu espainoleko nazionalitate eta herrialdeek autonomiarunzko bideari jarraitzen badiote, eta erregeek Alemaniara edo beste edozein nazioetara bidaiak egiten jarraitzen badute, sortzen ari den sistema berri honi zenbait politiko federal monarkiaren etiketa jartzeko prest egongo da.

Orain dela denbora bat arazo nazionalari buruzko politika Catalunya, Galiza eta Euskadin egiten zen. Egun, konstituzioa lantzen ari den bitartean, autonomia hitz majiko bat dirudi; bere inguruetan dabiltnan nazionalitate eta herrialdeak dantza zoro baten dantzari bihurtu. Baina kontu guzti honen gakoa orkestra zuzenduko duen batuta bilatzean datza.

Galizan sektore politiko gehienak autonomiaren aldeko badira ere, parlamentarioek daramaten aurreautonomi politikarekin zenbait alderdi bat ez dator.

Galiziar parlamentarioentzat igandean izan diren manifestazioak bere politika-aren apoio bat baizik ez dira izan (batzuen ustez manifestaldi hauek UCD besterik ez dute apoiatu). Canariasen UCDk ez du onhartzeko autonomiaren aldeko kale mugimendurik. Andalucian parlamentarioen inguruetan mugatzen da autonomiaren aldeko deia. La Mancharen ere hasiak dira autonomiaren bila. Aragoi, Asturias eta beste hainbeste herrialde aurrera doaz beren autonomi eskapenekin.

Dantza honen pausoak jarraitzea ez da erraza. Momentu honetan, eta arlo general batetan, Madrilen dagoela orkestaren batuta ikustea ez da zaila. Egiten ari den Estatuaren etiketa, federal monarkia izango dela esatea ez da aski. Argi dugu Estatuaren bermoldatze honen arrazoiak hauk direla: alde batetik zentralismo eta deszentralizazioaren (hitz eta kontzeptu abstraktoak) arteko kontraesanen gainditzea, eta estruktura berriak ekonomi arlorako egokitzea bestetik. Arrazoi biok elkar loturik doaz, eta bigarrenak mugatzen du lehenengoa, hots: burjeseriarentzat estruktura ekonomikoki egokitzen diren neurrian, zentralismoak deszentralizazioari lekua ematen dio.

Guk nazional askatasunen jomugak urrutiago ikusten baditugu ere, burjeseria (bere sektore gehienak hontaz bat etorririk) Estatuaren eta sistema baten estabilizazioaren bila doa. Sistemaren estabilizazioak, arlo politikoan, trato bat suposatzen du; arlo ekonomikoan eta autonomiei dagokienez, razionalizatzeko bat. Bestalde zenbait herrialdeetako autonomiak kazikeen zerbitzukoia izan daitezke. Kasu guztietan atzerakoi eta aurrerakoitasunaren arteko borrokaren analisisa egin beharko genuke. Federalak badatoz, erne.

oinharrizko euzkara

SINN FEIN EUSKADIN

...Herriz osaturiko Europa bat nahi genuke.

Rory O 'Bradaigh eta Belgicar lagun bat —klandestinitate arrazoiengatik ez du izenik eman nahi— gure aurrean ditugu. Irlandako arazoez mintzatzeko, E.I.A.k gonbidatuta, Euskadira etorri dira. Gasteizen zeuden bitartean mintzatu ahal izan dugu.

— **Rory, zergatik etorri zarete Euskadira?**

—Duela zenbait urte Sinn Feinek, bere Kanpoarazo Bulego bat eratu zuen. Honen helburua Irlandako arazoa eta Sinn Feinen abotsa ezagutzera eta entzutera ematea zen, eta beste nazio zapalduetako errealitatearekin harremanetan jartzeko sortu zen bulego hau. Maila honetan gaur gu Euskadira etortzeak izugarritzko garrantzia du.

—**Irlandatik, nola ikusten duzue Euskadi?**

—Europar, Herri zapalkuntzari lehenengo aurka egin ziona Irlanda izan zela gogoan izan behar dugu. Baina ondoren, herri zapaldu baten burruka gogoren agertu den lekua Euskadi da; azken aldi honetako herri zapalduen historietan buru izan dena. Beraz, nere herrian izugarritzko mirespenarekin begiratzen zaio Euskadiri.

—**Zergatik burrukatzen duzue?**

—Gure Herriaren bi zatiak batuz, Irlandan Errepublikak Demokratiko Sozialista bat lortu nahi genuke. Ulsterren

dauden britaniko zanpatzaileak egotziz eta Dublineko Gobernu neokolonialista kenduz, alegia.

Gainera, gure planteamenduak onhartzen dituzten guztiak bat eginez, Herriz osaturiko Europa bat nahi genuke eta ez estatu artifizialez —hainbat nazionalitate zanpatuz— osaturiko Europa bat. Estatuarteko taldeen politikaren aurka burrukatzen dugu, eta alienazio gabeko politika baten alde, Asia, Afrika eta Latino Ameriketako herriarekin bat eginez. Beraz, gaur Europar OTAN eta Merkato Batuagoaz zapalkuntza eta neokolonialismoazko tresna batzuz direnez, horien aurka goaz.

—**Nola ikusten duzue Dublingo Gobernu?**

—Dublingo Gobernuak, Gobernu Irlandar Independiente bat dela esaten da hainbat lekutan eta benetan poztzen naiz galdera hau egitean. Zeren ez baita egia.

Erantzuna behar bada luzea izango da, baina hor doakizue. 1917.urtean Irlanda guztia ingelesekin aurka altxatu zenean, Gobernu ingelesa tropak erretiratu beharrean eta boterea utzi edo

hobeki esan, Gobernuako organoak irlandarren eskuetan utzi beharrean aurkitu zen. Baina hau, irla osoan ez da gertatzen. Ipar Irlanda ingelesek gogoz hartu zuten, tropa ingelesak lurralde hau uztea ez zen lortu; momentu honetatik, bitan zatitua gelditzen da.

Dublingo Gobernuak —lehenengo momentutik bere nortasun nazionala lor zezan— era guztietako neurriak hartzen ditu. Baina gerra zibilaren ondoren, desmoralizapen izugarria sortzen da eta instituzio guztiak ingelesekin eskuetan zeudenez, Dublingo Gobernuak inoiz ez da izan bere buruaren jabe. Bereak ez diren ondasun eta aberastasunak jasotzen saiatu dira. Argibidea gaur dugu: Ingalaterra Merkato Batuan sartzen da; Irlanda ere sartu beharrean aurkitzen da. Ingalaterra OTANen sartzen da, Irlanda ere bai. Diru irlandarra kolorean bakarrik bereizten da ingelesarengandik; beste guztietan libra esterlinaren gorabeheren pean dago.

—**Beno, O Bradaigh garbi dago, baina Ipar eta Hego Irlandako zuen lanetan zer bereiztasun daude?**

—Badaude, egia da eta ugari gainera. Lurralde nazional guztian lantzen duen erakunde bakarra gara, baina era desberdinekin. Hego Irlandan udal hauteskundeetan parte hartu genuen. Legislati-boetan ez zeren Ingalaterraren pean dagoen bitartean, ez dute inongo garrantzirik. Ipar Irlandakoetan berriz, ez dugu inongoan parte hartzen. Parte hartzeko bi baldintza jartzen ditugu: Ingeles tropen erretiratzea eta ingeles administrazioaren erakunde guztien deusezteak. Momentu horretarako, gure ekintzak berdin jarraituko du, gure lurraldetatik ingelesek aldegin arte hauenganako desobediencia handiagotuz.

—**IRari buruz, zer diozu?**

—Hasteko, eta leku askotan pentsatzen dena geurtatzeko, IRA eta Sin Feinen artean lotura organikorik ez dagoela esan dezaket. Hala ere helburu politikorik berdinak ditugu. Ideia berdinak eduki arren, maila desberdinetan burrukatzen dugu: guk politika mailan eta IRAk burruka harmatukoan; eta guk haien ekintzak kondanatzeko ditugunik ez du esan nahi. Gu eta haien artean dauden bereiztasunetara igortzen natzaizue bakarrik.

Bestetik, IRAren bi adarren bereiztasunak agertu nahi nituzke: IRAren adar ofizialak, Bresteko Agiria sinatu dutenak, burruka harmatua utzi dute; eta adar probisionalak, gehiengo dutenak, burruka harmatuekin jarraitzen dute. Beste batzuren artean, hau da behar bada bereiztasunik garrantzitsuenetarikoa.

—**Hau garbi utzi ondoren, zerbait gehiago esan nahi al duzu?**

—Ez, Euskadik daraman burruka eta daukan arazoak ikus arazteko EIAk eman digun oportunitate hau eskertu, alde batetik, eta Euskadiri egunen batetan, aske, sozialista eta berbatua izatea desiratzen diogula, bestetik.

NAZIONAL BERPIZKUNDEAK

BALERE BAKAIKOA

Lehengo mendea estatu nazional modernoak sortzeko aroa izan zen eta, badirudi oraingoa nazio zapalduen berpiztearen mendea dela. Froga bezala hor dauzkagu Eskozia, Quebec, Catalunya, Galicia, Andaluzia, e.a. luze batena. Euskal Herriari buruz zer esanik ez. Badirudi lehengo mendean sortu ziren estatuak burgesiaren zerbitzu hutsean egindako aparatoak besterik ez zirela izan; eta orain gauzak beste era batetara konpontzea nahi dela, nahiz honetarako estatu zaharrak puskatu behar.

Azken denbora honetan, berriz, badirudi Espainiako estatu barruan tradizionalki beren nazional eskubideengatik burrukatu duten nazioetatik aparte, beste batzu ere sortzen ari direla. Canarias eta Andaluzia ditugu lekuko.

Andaluziako berpiztea

Andaluzia da kapitalismoko hazkundean atzeratuta gelditu den herri bat. Hori dela eta, bai joan den mendeko azkeneko partean, bai Espainiako gerra zibila amaitu arte, subsistentziaren aldeko gatazka gogorrak egon ziren. II Errepublika garaian lurrak kolektibizatuak izan ziren. jornalariak jaun eta jabe bihurtu zirelarik lur aberats eta ukatu hartan.

Behin gerra zibila amaitu eta gero. hain denbora laburrean jabe izan ziren jornalariak, gorriak ikusi beharrean aurkitu ziren. Zeren eta zapalkuntza, herbestea eta kartzelak nahikoak ez baitziren garai-leentzat, Frankistentzat alegia.

Gero, behin Espainiako industrializazioa hasi zenez gero, Andaluziari tokatu zitzaion langileen eskaintza ugaritzea. Eta emigrazioa hasi zen Catalunya, Euskal Herrira eta Madrid aldera. Zer esanik ez, Merkatu Batuko lan hornitzaile ere Andaluzia izan dela neurri handi batetan behintzat. Egungo krisi ekonomikoa dela eta, Andaluzia da haren ondorioak gehien sufritzen ari dena. Langileen hornitzailea izanez, eta industriarik gabe egonez, langabezia beste tokietan baino garratzagoa da: ehuneko 13-14 izanez, igotzeko posibilitate handiekin.

Beste aldetik Madrilgo politika zentralistak ez diola soluziobide bat eskaintzen periferiako arazoari ikusirik, beren gobernuaren bila hasiak dira, beren etxeko arazoak konpondu nahirik.

Hortik aparte, andaluziarrak Espainiako estatuaren aldetik beren folklorea "made in Spain" bezala agertuaz erabiliak izan dira, Andaluziako irudi faltso bat emanez. Erabilketa horrek ere andaluziarrak zapuztu egin ditu, haien haserre haunditzen joan delarik. Gero, gainera, "oposizioan" dauden alderdi handi eta tradizionalak ere ez dute ezer haundirik egin herrian kontzientzi herrikoi bat sortzen, zapuzketa gehituz.

Era guztietako zapalkuntza horren ondorioa nazional kontzientziaren piztea

Andaluziar bandera jartzera zihoan bati heriotza ekarri diote.

eta sendotzea izan da. Honen ondorioz Andaluziako Alderdi Sozialista irten da kontzientzia guzti-honen kanalizatzaile bezala.

Alderdi maioritarioak herri kontzientzia haik zebiltzen tokietatik ez doala ikusirik, karroan sartzea nahi izan dute. Eta Euskal Herrian bezala ez dadin gerta, "Andaluziako Eguna" antolatu zuten. Kontzientziak herri hura bat batean altxatzea eragin zuen eta nonahi manifestapenak gerta dira. Miloi bat baino gehiago ibili dira manifestapen hauetan. Leku gehienetan paketsuak izan dira, Malagako salbuespena kenduz gero.

Malagan, berriz, hainbeste sofistikatua izan den hiriburuan, manifestapenak beste bide batzu hartu zituen, eta jendea ez zen kikildu. Orain arte zapaltzaile-egun demokraziaren zaindaria izan diren indar errepresiboek beren fusilak dantzarazi zituzten. Andaluziar bandera jartzera zihoan bati heriotza ekarri diote. Manuel Garcia Caparrós, CC.OO.ko militantea, "Cervezas Victoria"ko langilea. 19 urte zuen.

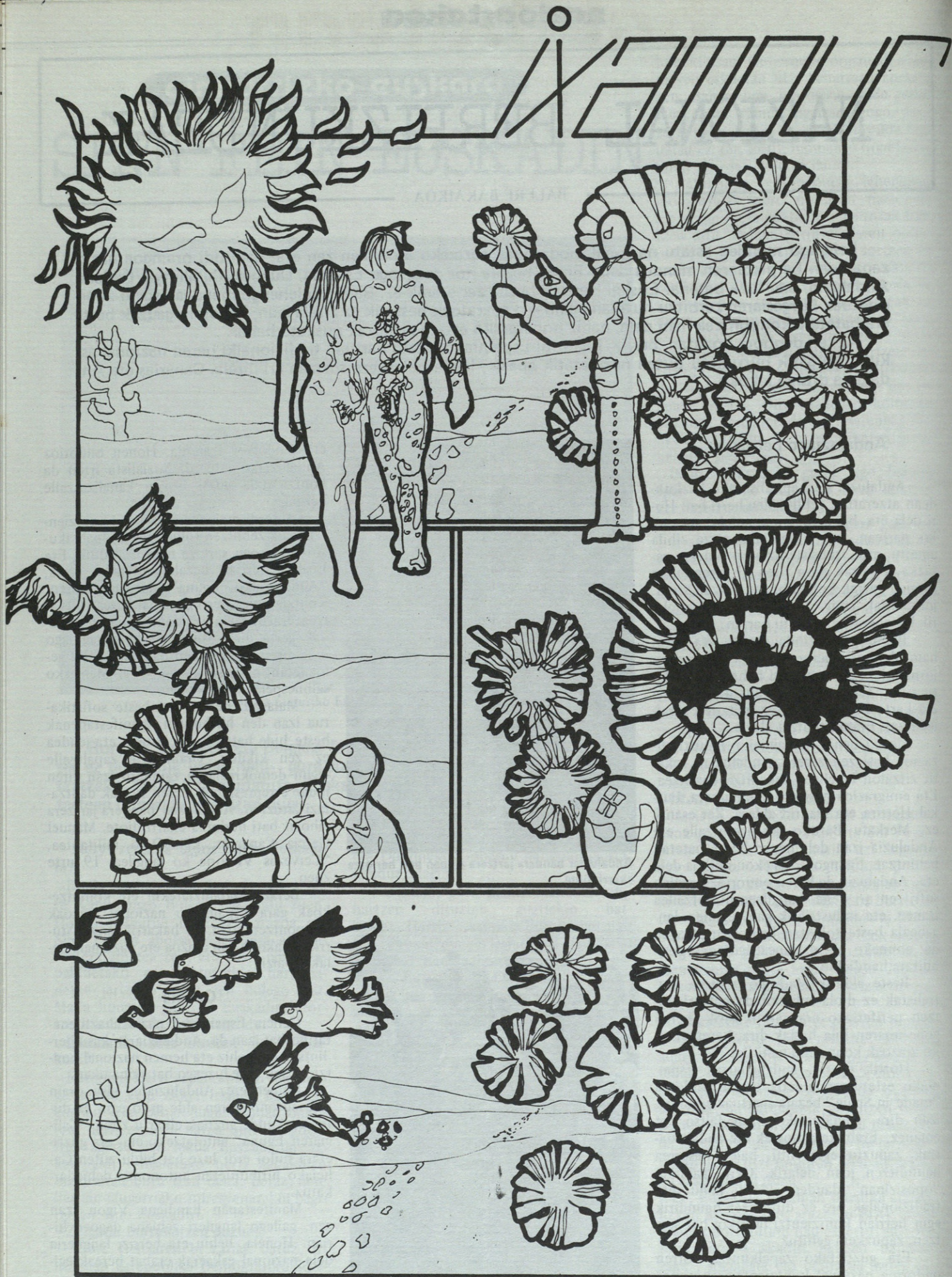
Beraz, Andaluziarekin ere kontatze-koak gara Espainiako nazional arazoak konpontzerakoan. Ez bakarrik langile iturria delako, haien arazoa ere nazionala delako, baizik.

Galicia

Galicia Espainiako nazio ahaztuenerikoa bat izan da. Andaluziaren kasu berlintsua da, nahiz eta hemen nazional kontzientziak bide luzeago bat egina ukan.

Hemen ere, Andaluziaren gisa, orain arte autonomiaren alde asko egin ez duten erakunde guztiak elkartu ziren "Galiciaren Eguna" antolatzeko eta, era guztietara miloi erdi luze bat bildu zuten Galiciako hiriburuetan autonomia dehiadar-katuz.

Manifestapen handiena Vigon izan zen, gailego langileri gehiena dagoen hirian. Honela, behin eta berriz, langileria dela nazional eskaerak erabat bereak egiten ari den klasea, aurkeztu zuten.

bat batean

ABERTZALE IZATEA EZ DA ERRAZA. "ARANZADI" N GUTTIAGO. Estanislao Aranzadiren argitaldaria arrunt ezaguna dugu. E. Aranzadi bera ere. Arrazoin frango dukegu hartarako, 1.936garreneko gerratea baino lehen bazen haren editoriala. Geroztik, jarraitu egin du. Jatorriz abertzale dela guztiz entzuna dugu. Irujoren etortzean kasu batez hau irten zitzaion lehenbiziko orduko prentsak publikatu zenez. Bestetik ez luke, iduriz, inongo diru hestuasunik eduki behar, editorialen problema nagusia-merkatua, zenbat ale salduko diren e.a.—soluzionaturik duelakoz.

Editorial honek zenbait ezaugarri berezi baditu. Batetik monopolio gisa aritzen dela. Besteren artean abokat eta ministro guztiek erosi behar baitituzte "Aranzadi" saileko urteorozko lege bildumak. Eta beste horrelako editorialik ez baitago espagnol estatu mailan. Gaur berrehun langile aritzen da editorial honetako lanetan. Hauetarik hamairu ebentual kanporatu nahi dute, nahiz eta gehienek bi urte inguru eraman entrepresa horretan. Lehenbiziko begiradan harri-garri gerta balitzaigu ere ez dateke horrenbeste "Artes Graficas"—delako sektorean ez da derrigorrez jendea fijo bezala enplegatzen, hiru hilabete lanean pasatuz ere.

Hamairu langile horien kasuan bi kontrato era egin zen. Batzueri esan zitzaion Legislazioneko Hiztegi extra bat egiteko kontraturik zeudela, eta beste batzuei langile "fijoak" hiztegi horren egitean zihardutela. Kasu batean eta bestean ebentual jende hori ebentual bezala aritu izan da bi urtez, batzaz bestea. Gaur hamairu horien kanporatzean ari da Estanislao Aranzadi abertzalea. Gaur agertuz doaz Iruinean zehar "Ez euskaldun kapital irresponsableari". Bainan ba al dago langileekiko kapital erresponsablea? Galdetu beharko genuke, agian.

Poeta batek idazten zuenez aspaldi "injustiziak berdin tratatzen baititu euskaldun eta erdalduna".

METALA KOMENIOTIK KOMENIORA. "Datorren urte hasieran Metaleko Komenio berria aztertu beharra dago", beraz, haren gertuketan hasi dira. Gipuzkoako mailakoa izango da eta honetarako sektore honen barruko 35.000 langile, beren ordezkariak—bostehundik bat—aukeratzen ari dira.

Gipuzkoako Metaleko Langile Ordezkarien Permanenteak dioenez, lehenbailehen aurreproiektua gertutu beharrean gaude. Hau dela eta CC.OO, ELA-STV, UGT eta USOri elkarrekin bat agertzeko bereak egiteko eskatu zitzaizkien, baina hauen erantzun eza ikusirik, bakarrik abiatu beharrean aurkitu dira. Komenioa nork negoziatu behar duen, hori gero ikusiko da, langileek asanbleatan erabakiko dute, baina delegatuek diotenez, Urtarrilean ezartzeko beste gainontzeko guztia ahalik eta laisterren erabaki behar dugu.

Hona hemen elaboratu duten aurreproiektuko zenbait eskakizun: Gipuzkoa probintzi guztian balioko duena; 1978. urteko Urtarrilaren 1etik Abenduaren 31 arte iraungo du, hiru hilabetetik behin berraztertuz; oporketak 28 lanegun eta 30 naturalak, soldata osoaz ordainduz; ordainketa hilero egingo da; lan arriskugarri, zikin, neketsu, zaratatsu eta toxikoak egiten dituztenei, bat, bi edo hiruk ukitzen dien heinean, ehuneko 20, 25 edo 30 ordaindu beharko zaie; ordu estrak sartzen dituztenei—hau neurtu ondoren—lehenengoan gainetik ehuneko 50 ordainduko zaie; adin gutienekoa 16 urte; seso, urte, etabar, bereizteari ezetz borobila; Amnistia laborala; bilinguismoa, etab...

Zer hitzeginik izango dute noski. Ezin dezakegu ahoz azkeneko aldiz egin zutenean zer iskanbilatan ibili ziren, grebara iritsi ez baziren ere. Aurreproiektua bukatu gabe dago, lantokiko asanbleatan aurrez hitzegin behar baitute. Hau egin ondoren eta Moncolako Tratoa dela eta ez dela, zenbait sindikatokin ez da erraza izango batasun batetara iristea. Baina aurrez ezin dugu gauzak ilunegi ikusi nahi, iristen badira datozen bezala jaso beharko ditugu, baina bitartean...

GOIHERRIKO LANGILERIA AURRERA. Abenduaren 4ean, CSUT, ELA, SU, UGT, LAB eta interfabrikak deitu zuten manifestaldia ospatu zen. 3.000 bat langile elkartu ziren Ordizian Beasainaino manifestatuz joateko. Lehenago aipatutako sindikatu eta interfabrikak Moncloako Tratoaren aurka kontsigna bat sartzen zutelako, CC.OO.ek ez zuen deia sinatu baina manifestaldian egon ziren.

Deihadarkatu ziren kontsignak hauk izan ziren: "Gipuzkoako metal komenioa bete dadila", "Langabeziaren aurka", "Ormaiztegiko Telleria eta Fundiciones Irizarrekoekin bat", "Langileen Amnistia", "Sindikalki Batasuna", "Moncloako itunaren aurka", etab...

Amaieran, Telleria, Fundiciones Irizar eta Estanda lantokietako langileek hitzegin zuten beren gaaruko arazoak agertuz. Sindikatu eta Interfabrikak batera ateratako agiri bat irakurri eta gero bakoitzak banan banan mintzatu ondoren bukatu zen.

Benetan garrantzitsua izan zen manifestaldia; alde batetik Goiherrik betidanik ukan duelako burruka tradizio gorra eta, Euskadin eta Estatu guztian dagoen egoera ikusi ondoren, beharrezkoa delako langileri guztiak erantzutea. Ez dadila probintzi mailan gelditu, Bizkaiko kasuan bezalaxe.

BIZKAIA BAKARRIK GELDITU ZEN. Abenduaren 2an, 100.000 bat langilek beren lanpostuak utzi zituen; era berean zenbait herritan arrantzalek, etab... Sestao, Lekeitio, Gernika, Ondarru, Mungia, etab. osorik gelditu ziren, dendak, tabernak, komunikabideak, eta noski lantokiak.

USO, LAB, CSUT, SU eta ELA-STV(A)k deitu zuten greba honetara, erakunde eta alderdi iraultzaile gehienek batesa zutela. Greba hau, langabezia, biziaren garestitzea, krisi espedienteak, soldata mugatzeak eta despidoen aurka zen. Metaleko sektorea izan zen ukituena: Altos Hornos, Babcock Wilcox, Aurrerá, Astilleros de Olaveaga, Olarra, Astilleros del Cadagua, etab. Zenbait kontzentrazio ere ospatu zen. Handiena Sestaokoa izan zen, 6.000 bat langilekoa. Poliziak betikoan jarraitu zuen, goizeko lehen ordutatik, probintziako herri eta kale guztietan agertu ziren. Honekin gauza bat lortu nahi zuten, piketeen bidea istea eta kontzentrazioak deusezte, eta batez ere lehenengoan ongi lortu zuten.

Dena gelditu ez bazen ere, maila handi batetan nahi zena lortu zela esan dezakegu. 100.000 langile ez baita txantxa, hau gogoan ukan dezatela deitu ez zutenek. Beste probintzietan ez zen ezer egin, Gipuzkoan zenbait lantokietan asanbleak egin ziren. Honek ere erakutsiko ote dio beste probintzietako langileriari solidaritateak hitzetan bakarrik indar gutxi duela.

eraikuntza nahasketa

Duela sei bat hilabete, komenioaren berritzea zela eta, bi egunera iritxi gabeko greba egin zuten; eta ez orokorra gainera. Komenio horren berritzea dela eta, Azaroaren azken egunetan beste greba bat hasi zuten. Nola bukatuko den inork ez daki; negoziaketako mahaia zatituta dago, negoziaketa ere bai, batzuek lanera deitzen dute, beste batzuek grebaren jarraipenera berriz. Egoera gogorrean daudenak eta zatituenak aurkitzen dira.

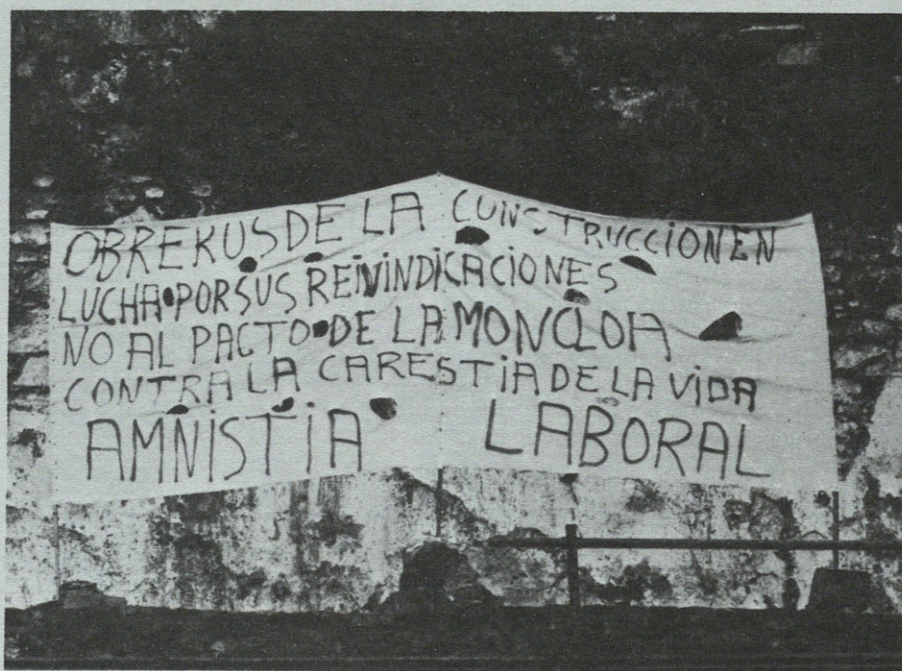
Gipuzkoan, 15.000 langile dira. Hauetatik gehienak etorkinak. Sektore hau da Estatu guztian egoera txarrenean aurkitzen dena. Ez diru arazoagatik bakarrik, aurkitzen diren egoararengatik baizik. Zahartzarorik ez dute kobratzen, eurria, elurra, eguzkia egin, kanpogan lana egin behar dute. Sektore berria denez, maila guztietan oso atzeratua dago batez ere kontzientzi mailan. Ordu sartzea gauzarik normalena da. Etorkinen arazoa kontutan izanik, hauek ahal duten diru gehiena irabazi nahi dute hemendik haien lurraldeetara itzul daitezzen. Gainbegiratu batetan haxe da egoera.

Esan dugun bezala, Azaroaren azken egunetan greban hasi ziren. Haien eskakizunak hauk dira: ehuneko 27 igotzea, astean 40 ordu lan egitea, 4 ordainketa extra urtean, 30 eguneko oporketak, erretira 60 urtetan eta gozoki 55 urtetan ehuneko 100 ordainduz, hiltzeko kasuan edo elbarritasunean, miloi bat eta zahartzaroi buruz lantoki aldaketetan akumulapena.

Azken kasuan bezala ez da oraingotan gertatu. Lehenengo egunean dena geditu zuten. Lantokietako komisio errepresentatiboak aukeratu zituzten baina negoziaketa hasi zutenak sindikatoak izan ziren: CC.OO. UGT, ELA-STV, USO eta S.U.CNT, LAB eta CSUT-ek ere badute jendea eraikuntzan, baina negoziaketako mahian ez dira sartu.

Hauek lehenago aipatutako eskakizunak agertu zioten patronalari, baina beti ezin batera joan eta ELA-STV(A)k bere eskakizunak egin zituen, Moncloako tratoak ematen duena baino gutxiago eskatuz. Normala den bezala Patronalak ELA-STV(A)rekin negoziatzea onhartu zuen, baina beste- en egoera ikusiz —gehienak baitira— hauekin hastera beste irtenbiderik ez zitaion gelditu.

Negoziaketa hasi zen egun berean zatitu ziren. Patronalak lehenengo puntua ikustea aski izan zuen ezetza emateko:

Lanean hasi nahi dutenei, ez ote die Moncloako paktoak eragin?.

ehuneko 27 igotzeari ezetz borobilaz dena moztu zuten; berak ehuneko 17 eskaintzen du, eta garbi ikusten da azken komeniotik gaur arte ehuneko 27-28 bat igo dela bizia.

Azaroaren 2an, ostiralez, zenbait zurrumurru hasten da lanera itzuli daitezzen. Giro arraroa sortzen hasten da eta larunbat eguerdian Donostian bildu ziren 3.000 langileek garbi utzi zuten. Bertan, mahai negoziatzailean, bi planteamentu zeudela ikusi zen: CC.OO, UGT, USO, eta ELA lanean hasi behar zela esaten zuten eta S.U.ezezkoezkoen. Izugarritzko iskanbila gertatu zen. UGTko militante batek hitza hartu ondoren honela zioen: "UGTko militante izan arren, ez dakit zer maniobra egiten ari diren errepresentanteak, ez dakigu zer negoziatzen ari diren —hau ehuneko 27 hori brutoa ala likidoa zen ala ez

eztabaidaren ondoren sortu zen—, beraz gure benetako errepresentanteak ez direla esaten dut, nik behintzat ez ditut aukeratu". Langile honek non bukatuko duen berak ere ez daki, noski UGTrekin iskanbilak izango ditu. Baina dena dela, ondorengo egunek garbi utzi dute, zentral sindikalak ez dira gai beren deia militanteek errespetarazteko, zergatik ote? Langileen beharrei erantzuten ez dielako ez ote da izango?

Azaroaren 5ean, leku askotan lanean hasi ziren. S.U. ez beste mahai negoziatzailekoek diotenez: "lanera itzuli beharra dago negoziaketarekin jarrai dezagun eta honetarako mahai negoziatzaileari indarra eman behar zaio".

Bestetik, komisio errepresentatiboen arazoa dago. Bertako batek esan zigunez: "ez dakigu zertarako aukeratu gintuzten, asanbleatik asanbleara gabil-

tza gelditu gabe, baina negoziatzeko orduan eta erabakiak hartzeko orduan langile gehienak gurekin egon arren sindikato "maioritarioek" bakarrik dute ahalmena".

Langileen ahoan dabilena beste gauza bat ere badago: CC.OO.ek Moncloako Tratoa onhartu dute. Barcelonan hau ezartzen hasteko mobilizapenak antolatzen dabilta eta hemen berriz greba ateratzen, hau ez ote da kontraesan bat? Honek ez ote die eragin, maila handi batetan, behintzat itzultzeko deia egitea? Greba gauza oso serioa eta garrantzizkoa da, beraz, gauzak argi eta garbi eduki behar dira, bestela ixilik egoitea hobe litzateke.

"Langileak erreka daude eta pixkana-pixkana lanera itzultzen ari dira". Hau da gu idazten ari garen orduko egoera. Denek batasunera deitzen dute, denek antolatzen, baina hau nola lortu inork ez daki. Are gutxiago asko eta asko lanera itzultzen dauden momentuan. Ehuneko 50 sindikatoetara afiliatuak daude, baina beste gainerantzekoak inongo errepresentaziorik gabe gelditu dira. Esplotatuen barruan esplotatuak.

Larunbata eguerdiko batzarrean, UGTko batek: "Nik ez ditut nere errepresentanteak aukeratu".

LAKen egoera

Azaroaren 27an LAKEk (Langile Abertzale Komiteak) bere 4garren Asanblada egin zuen. Egun horretako egitaraua hauxe izan zen:

- LAKen egoera.
- Beste erakunde batzuekin harremanak.
- Sindikal hauteskundeak.
- Langileria jasaten ari den egoera larria.
- Koordinakuntza funtzionamendua.

Lehenbiziko gauza, oso militante gutxi etorri zela (Gasteiz, Eibar, Elgoibar, Azpeitia, Zarautz, Ermua, Donostia, Errenteria, Soraluze); Gehienak Giputzak, Bizkaitik ere taldekaren batzu, Nafarroa

eta mugaz beste aldetik berriz, bat ere ez. Ikusten denez horrenbeste asanbladarekin nahastuta daude edo eta erreta.

Lehenengo azterketa gaia, LAKen egoera izan zen. Hemen herri bakoitzak azterketa sakon bat egin zuen; gai hontaz sarritan aipatu zutena, sindikalismoaren aurkako joera izan zen, hauk asanbladaren etsairik gogorrenak direlako eta noski, LAKEkoek asanbladaren bitartez langilearen autoeraketaren aldekoak ditugu.

LAKEkoek ez diete siglei garrantzirik ematen eta prest daude asanblada era aukeratu duten guztiekin lanean jarduteko. Baina, ez lantegi arazoetan bakarrik duten guztiekin lanean jarduteko. Baina, ez lantegi arazoetan bakarrik gizarte arazoetan murgilduz baizik. Honek langile

arazoarekin zerikusi haundia baitu.

Sindikal hauteskunderi buruz ezetz borobila. Asanbladazaleak izanik ezin liezaioke sindikalgintzari baietza eman. Gainera, ez horretan gelditu bakarrik sindikatoen joko maltzurra salatuz eta gogor erasoz, aurrera jo. Denok dakigu hauteskunde sindikalen joku hau nork asmatu duen. Gainera, sindikatoen bidez langileria zatitzeko era oso egokia dela pentsatzen dugu eta baita burokratismoan erortzeko arriskuarekin ere. Noski, burgesiari jokua egitea besterik ez baitute nahi demokrata burgesei. Horrela haiek agintea sendotuz, langileriak amua jan dezala.

Denbora oso bizkor joan zen -beti bezala- eta gauza batzu airean gelditzen zirelarik, aurrera jo zen. Gure ustez arazo garrantzitsuenari ikuitu bat eman zitzaion koordinakuntza funtzionamenduari. Hori buruz seriotasun gutxiarekin hartzen dutela, esan zuten. Orain arte astero biltzen ziren baina astun bihurtzen zaielako, hemendik aurrera hobe dela garrantzizko gai bat dagoenean elkartzea esan zuten. Ez betikoak, txandatu baizik koordinakuntzakoak denak direlako. Baina koordinakuntzarekin hautsi gabe, harremanak edukiz alegia, lanak egin eta ekintzen berri eman.

Hurrengo batetan jarraitzeko asmoz, honekin amaiera eman zitzaion asanbladari. Kontutan izanik asanbladaren bidez Euskal langileen autoeraketa beti helburutzat ukan behar dela.

A.E.

BABES ESKUBIDEA HILZORIAN

**"Haik garaile irtetzen dira
haserre eta amorru bizia
alde batetara uzten ditugunean".**

F. Urendo (Arjentina, militarren aurka borrokatuz hila).

Babes politikoa hiltzorian dela dirudi. Europa eta Mundu guztian dauden "demokratiko" estatuak horren atzetik dabilzta. Horregatik, babes eskubidearen alde dauden guztiak biltzekotan dira horren defentsan lan egiteko. Europako ezkertiari abokatuek Bruselasean egin behar duten bilkura ere zentzu honetan egina izango da. Hil honen 17-18an ospatuko da "Babes Eskubidearen aldeko Internazional Idazkaritza" osatzearren. Euskaditik Jaun M. Bandrés joango da.

“Convención Antiterrorista” egin zenean, Europako estatuak zenbait puntu onhartu zituzten. Hala eta guztiz, estatu bakoitzak berriro sinatu egin behar du akordio hau. Oraindik “formalki” ez du inork egin, baina praktika mailan ... beste kontu bat da!

Eta bestela, Klaus Croissant-en kasua nola uler daiteke? Aleman abokatu honen aurka bere estatutak eskatua zuen estradikizioa. Hain “demokratikoa” den frantzes estatutak berriz eman egin dio estradikizioa. Baina, gogorraga dugu kontua. Franco bizi zen denboran, demokratiko guztiak “beldurrez” zebiltzan espainol estatuko faxismoaren marmuarekin. Denok dakigu gobernu honek egin zituen maltzurkeriak. Baina, kontuz, sekula ez zen sartu defentsa-abokatuekin. Egia da gehienetan ezertarako ez zutela balio, komedia bat besterik ez zirela juizio guztiak, baina “formalki” —zenbait atzerritarke kontutan hartzen ez baditugu— ez zen sartzen.

Faxismo mamuaren "aurka" borrokatzen zuten estatuek, orain gaingitu egin diote honi. Ez bakarrik egileen "suizidioak" probokatu, hauek duten defentsa bakarraren aurka ekin ere bai. Modu berdinean Klaus Croissant-ek, aleman gobernuaren ederto ezagutuz, garbi adierazi zuen: "Inork ez dezala pentsa ni suizidatu naizenik".

Franco hil ondoren, espainol estatuan gauzak "aldatu" egin dira. Orain, nahiz eta oso sinesgarri ez izan, gu ere "demokrazian" gaude. Ez dakigu horregatik izango den, baina Juan M. Bandresen esan zigun "Euskadi eta espainol estatu guztiko defentsabokatuak Klaus Croissant-en egoeraren antzera sentitzen gara".

Oraingoz, estradikzioarik ez

8 argentinosen aurka zegoen estradikzio eskaera ukatua izan da azkenik. Alfredo Mario Roca, Carlos Alberto Arbelo, Luis Alberto Ramos Cuello, Hector Iriarte Jurio, Vincenzo Giarratana, Victor Oscar Castillo, eta Horacio

Francisco Rossi espetxean egon dira. Maria Evangelina Gonzalez de Rossi askatasun probisionalean berriz. Revelli-Beaumont, FIATeko zuzendari orokorraren bahiketa bere gainean bota nahiean ibili zen Frantzes gobernuak. Horregatik estradikzioa eskatu egin zion espainol estatuari.

Honek "común"tzat hartu nahi izan zituen. Defentsa abokatuek frogaz, politikoak zirela adierazi zuten, eta amnistia eskatu. Bitartean estatu espainol guztian estradikzioaren aurkako kanpaina bat hasi zen. Baita beste zenbait herritan ere. Azkenik "Audencia Nacional"ª estradikzioa ukatzera eta amnistia ematera behartua izan da.

Revelli Beaumont Brasilgo FIATen lehendakari bezala egona da. Harmamentua egiten saiatzen zirela en-trepresa honetako tresnaz baliaturik fro-gatua dago. Noski, horretarako Brasil-go militar buruzagiekin harremanetan

zegoen. Alemaniako zentral nuklearren arazo guztietan zerikusi handia izan du. Juan Domingo Peron Madilen ezagutu zuen. Revellik posibilitatutakotako abioi batetan itzuli zen hura Argentinara. Mesede honen truke "zertxobait" irabazi zuen FIATek, Revelli-Beaumontek alegia. Eta peronista sindikatoen gainean bota zuen errepresioa, ikaragarria izan zen. Noski, lehendakariaren laguna izanik, FIATeko gizona, eta multinazionalen ordezkari bezala...mundua bere eskutan!

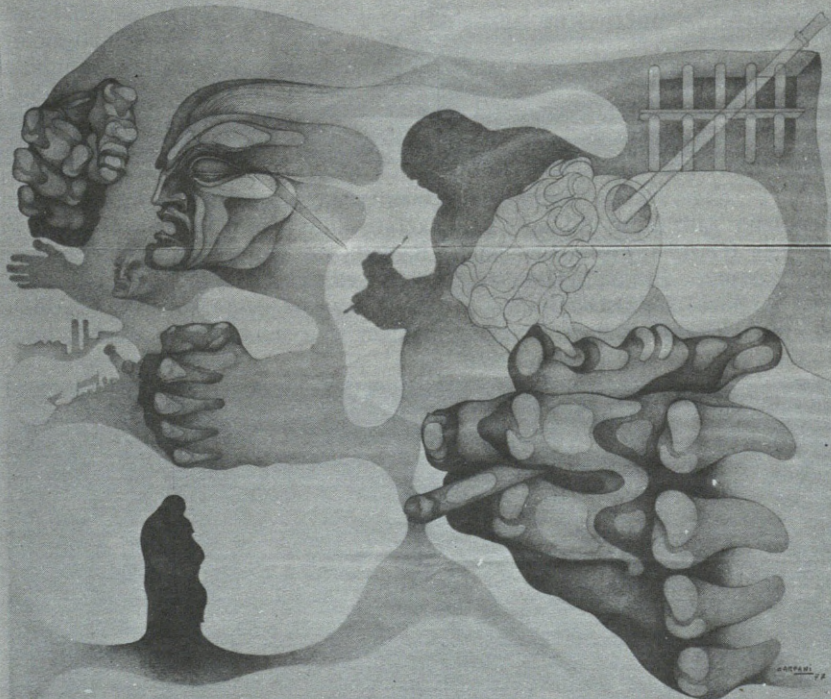
Ez da batere harritzekoa C.U.R.S. en—Comité pour la unité socialiste revolucionaire— erabakia: “Europako langile klasearen izenean, Hirugarren munduko herrien izenean...lehen aipatutako ekin-tza hauengatik, justiziaz beharrezkoa den zigorra ezartzeko, gure klaseari bizia eta askatasuna kentzen ari direnei, gure erakundeari baimena ematea erabaki du tribunal honek”.

"de vos extraño las cosas chiquitas"

Carlos Alberto Arbelos escribió este poema, del que transcribimos la segunda parte, en lenguaje "canero". Lo dedicó a su compañera, el 17 de noviembre de 1972, en la celda 286 del penal de Rawson. Cuatro meses después, en el penal de Devoto, lo entregó para su publicación a Lidia Massafiero madre del combatiente muerto Manuel Belloni.

De jopende empecé a escoleslar la libertad.
As los tevin palme la primer tumba.
Hoy que empiens a cancionar los treinta
pienso en la desconocida y blanca durmiente
cuando pesaba la vuelta a la racaaren
si ando pisando la rua
voy a tener
la papa colgada en el copero.
Porque aquí, a pesar de la alegría de hoy
todavía hay para rato...
Por eso sin apuro, con paciencia
cebo un mate.
Y se lo convindo a mi sombra.
Y no me calentó por la pitada que maruó este arañal
y si me breco
por un chamuy berrata
que no recoge la experiencia laburanta.

dicadas, cubre y chinos truchas con papales polenta
 17 pñeos
 y un frangote de ferlucinos en aserrais
 que partero a pñeos de poner todos los
 mi suter a pñeo
 Hoy
 de vca extraña las cosas chiquitas
 las otras vajan corriendo adentro del bazo.
 La perfiera cordero
 el rugir
 el rucio de coque
 el ranciar juncos
 el darle el punto a los balones
 al vaso de mechao compartido
 Hoy
 enmudado todo el pñeo
 repaso
 práticamente en mi recuerdo
 tu modo
 de pñeo
 sacando un tazo polenta
 que tiene sabor a pñeo bacio
 que me permite trezar
 un mundo de hundo
 montón de ideas
 sobre el crino y porqué
 de la interacción

POR UN ESTATUTO DEL REFUGIADO POLITICO EN ESPAÑA

NO A LA EXTRADICION

GAITZESPENAK AITZAKIZ

Azaroaren hogeita seian ETA-Militarreko komando batek tirokatzen zuen Joaquin Imaz, Nafarroan indar publikoaren arduradun nagusia. Honen kariatz kritika aunitz sortu zen ezker alderdien baitan. Kondenak bide askotarik zihozten. Nolabait puntu batetan bat zetozen: burruka harmatua ez zela deusetarako bidea demokraziarenn bidean. EGINeko editorialak ere horrela zioskun. Bainan puntu honez erizpide kontrakoak ere baziren. UCD, PSOE, PTE alderdiek ekintza horren ondorioz, Aurre autonomikoa behaztopatua zegoela zioten. ORTek eta bestek beste zerbait azpimarkatzen zuten, alegia, ekintza horik noizbait hala-holako aitzakiz, dikadura frankista zela eta, ulertuak izan badira, gaur ez dela horrelakorik gertatzen. PNVEk ere gaitzespen bortitza egin du, honetaz. PCEk lehengo ETA eta oraingoaren arteko ikusten dituen desberdintasunak azpimarkatu ditu. Nonbait fenomeno bitxiak, inoiz ETAzale agertu ez direnak, orain lehengo ETA horren miresleak ditugu, oraingo ETA kondennatzeko bada ere, edo kondennatzeko soilik, hain zuzen ere. Bernardo Atxagak idatzia du zorrozki "Punto y Hora"n bitxitasun honen inguruan.

Bainan ekintza horren balorazio eta gaitzespenak ez dira hemen amaitu. Batetik espainol eskuinak erabili nahi ukan du hilketa hori, nafarrismoari hauspokadak emateko, eta bestetik espainol ezkerak (edo zati batek, behintzat) Parlametoaren indar minoritarioari eraso dio, "El País" eta "Cambio 16" —delakoen bidez, eta geroxeago Xirinachi ere. Balorapen berriak agertu dira, beraz, ekintza honen inguruan. Nafarroako problematikari begira herri mobilizapeanak lortu behar baldin badira, eta Diputazioa dimiti erazi eta egiteko dagoen "Consejo Foral" berrian maioria eskuratu, hilketa horren xedea ez zen garbi agertzen ezker abertzalearen zati baten aurrean. Eta hortaz, gaur euskal estatutu baten posibilitatea ala ez goritan dagoela, eztabaida biziak izan dira. Nafar faxismoaren, Diputazioaren saiakerek, berriaz, aiena erazi dute zenbait beldur. Beldur horik aienatu dira ere bunker-eko txori-maloen jarrerengatik Fortun, Asiain, Iturralde, Amadeo.

Azken hauk Madrila, espresuki joanak, Nafarroa Aurreautonomikotik lekora uzteko, deusik lortu gabe, saiatu ziren hilketa hori zela kausa, halako nafarrismo trabukaire eta zaharkitu baten birloratzeko. Bainan, oraingo behin-

Ez dugu itzuli nahi izan, bere hizkuntza errespetatzeagatik.

tzat, denboraldiak joan zaizkiela iduri du...Joaquin Imaz hiletaren ondoren kasu batez, bi mila presuna inguru bildu zen bakarrak, manifestapena egiterakoan bostehun gelditzen zela, hein haundi batetan OPUSkume, Conde Rodezno karrikako jende, eta halakoez osatua.

Nafar diputazio faxista zintzilik

Nabaskozeko basurdeak eta haren kideek ez zuten, hala ere, animurik galdu. Eta gogo horrekin prestatu zuten, abenduko hirugarren egunaren manifestapena. Tuteratik hasi, han baitzen kartel bat-munizipalek gordetzen zutela— lema honekin: "Euzkadi a 180 kms." Iruñeraino. Tuterako Merinaldean, herri bakoitzean zen autobus bat; Diputazio Foralak ordiandua, Iruñeara etortzeko, zitronikon (Cintruenigo) Udal Etxeak orriak inprimatu zituen: "El

ser navarro depende de la manifestación..." Tuterako alkateak, Jose Luis Focadak hitz egin zuen Tuterako irratiaz, manifestazionerako dei egiten. Zankotzako Udalak manifestazionearen aldeko akordio bat egin zuen. Iruñearako irratietan izugarritzko dirua inbertitu dute manifestazionerako dei horietan. Erriberan hogeita hiru alkateak egin zuten agiri bat, Iruñeara joateko dei eginez. Propaganda eta pintaketak erruz ageri dira leku oroz: "Nadie nos engaña" "Navarra con España" edo "Navarra sí, Euzkadi no" tankerakoak.

Ezker talde politikoek lehenik, hamairu alderdi politikoek zehazkiago, egin zuten deia Diputazioaren dimisioa eskatuz, eta batzorde bat izenpetuz, Diputazioak nola egin duen diru-xahuketa hori aztertzeke asmoz. Tuteran zazpi alderdi politikoek egin zuten komunikatu bat ere, eta istiluak izan ziren, Udal Etxe bertan karriketan. Guztiz arrunta. Desmarke nabariak, hala ere, eskuin lerrotan gertatu da: Agrupacion Popular Navarra (APN) batetik, eta UCD bestetik.

Diputazio Foralak aprobetxatu zuen Nafarroa Beherako santua, S. Frantzisko Xabier, Nafarroako patroia, nafar espainolismoaren manifestapena egiteko. Baliaitu zen ere Joaquin Imazen hilketa horretarako. Horren gabe beste aitzakiren bat aterako lukeela segur izan gaitetzke. Besteren artean zortzigarren egunerako manifestapen baten deia egin zelako lehendik. Manifestapen horretan Diputazioaren dimisioa eskatuko da eta bide batez Nafarroa Euskal autogobernu batetan sartzea. Halaz ere parlamentari UCDtarren jarrerak ez dira bat etorri Amadeoren manifestapenaz erizteko, manifestapena suertatu baino lehen. Sarasa, Pegenaute, Astrain, Aizpun, Del Burgo aho batez ez zela momenturik egokiena esaten bazuten ere, Sarasa eta Aizpunek argiro esan zuten Diputazio Forala, nafar oroz gain zegoela eta haren deia nafar guztiek obeditu behar zutela. Hauk manifestapenera joanen zirela.

Manifestapenaren emaitzak aitzitik erredikulu, lukain eta erabat zirtzil izan dira. Bost mila inguru pertsona edo zortzi mila, kasurako berdin bedi, bildu da, besterik ez. Ez gaitetzke luzaz fida, ostera. Nafarroarekiko minberatasun guttia abertzale aldetik, nafar ez diren zenbait, abertzale erradikal aldetik prezeskiago, Nafarroak duen historia aparta, problematika eta zailzia zutik dirau.

UDAKO VI. EUSKAL UNIBERTSITATEA PRESTATUZ. UEUaz interesaturik dauden guztientzat batzarre bat izanen da abenduaren 27an, goizeko hamar t'erdietan, Donostiako Santo Tomas Lizeoan. Bileraren helburua datorren urteko UEUren programaketa egitea da, hau da, zein sail aukeratu, e.a. Batzarrea irekia dago unibertsitari, irakasle eta euskal kultur inguruan diharduten guztientzat.

Azaroaren 19an eman zitzaion hasiera Udako VI. Euskal Unibertsitatearen prestakuntzari. UEUren Kontseilua eta EKTetako zenbait ordezkari bildu ziren Bergaran eta, beste gauza batzuren artean UEUa ospatzeko tokiaz eta egunaz mintzatu ziren. Gehiengoaren eritzia berriro ere luiniñean ospatzea izan zen, "ihaz onharturiko txandakatzearen kriterioa ahanzi gabe, bizi dugun abagadune politikoa kontutan harturik". Egunik egokienak berriz, uztailaren 17tik 29 artekoak jo ziren.

Dena dela, puntu hau porposamen gisa aurkezten ditu UEUaren Idazkaritzak eta eskertuko luke aldeko nahiz kontrako eritziak azal ditzatela interesatuek, horretarako helbide honetara zuzenduz: UEU, Alda. de Urkijo, 18-pral. izda. BILBO- 8 Tlf: 4441941.

UZTAPIDEREN OMENEZ. Euskal Herrian bertsolaririk maitatuenetakoa izatera iritsi den Manuel Uztapideri omenaldi bat eskaini zioten bere hauzokideek —endoiatarrek— igandean, hilaren 4ean.

Haren izena ipini diote plazari eta baita irudi bat jarri ere. Attola, Azpillaga, eta Ziolar bertsolariek beren saioa eskaini zuten. Azkonar eta Basarri ere, Uztapideren bertso-lagunak, han ziren.

EUSKARA KONTUTAN HAR DEZATEN. Goiherriko Euskal Eskolako Lantalde Eragileak dei bat egin dio herri guztiari eta bereziki alderdi, sindikato, guraso elkarte, etabarri. Honelako dei bat garrantzizkoa eta kontuan hartzekoa dela uste dugunez, hona beraien puntu batzu:

1— Goiherriko Euskal Eskolak asteko egun jakinetan lan egiten du: astelehen, asteazken eta ostiraletan. Larunbat eta igandez aparte, bi gelditzen zaizkie beste arazoetaz arduratzeko Euskal Eskolan dabiltenei.

Erakunde guztiek asteko hiru egun horik errespetatu litzaten nahi genuke: beren bilera zabal, hitzaldi eta mitinak egun horietatik kanpo ipiniz.

2— Hizkuntza bat ikasteak, edozein delarik ere, eta gauden egoeran gaudelarik euskara ikasteak zer esanik ez, motibazio bizi eta sakonak eskatzen ditu.

Euskal Eskolakook horren ohartun gara: nola jadanik ikasten hasiak direnek hala oraino hasi gabe direnek, eguneroko bultzada behar dute, eta alde guztietatik.

Hargatik, ez zaigu aski aipatu hiru egunak errespetatzearekin. Eskuhartze positiboagoa eskatzen diegu erakunde guztiei. Besteren artean, honako hauk:

2.1 Ezein erakundek, alderdik, sindikatuk, Udaletzek, Guraso Elkartek, Euskal Herriaren arazoaz edozein momentutan planteaketa orokor bat egitean, ezin lezake utz euskararen irakaste/ikastea aipatu ere gabe.

2.2. Ezein erakundek ezin lezake egin, Goiherri batipat, bilera, hitzaldi, mitin bat ere, euskara erabili gabe. Eta ez da aski hasieran edo bukaeran agur goxo bat euskaraz egitea.

Hona zer proposatzen dugun alderdi horietatik, Goiherri egiten diren bilera batzarre, hitzaldi eta mitin, guztiei buruz:

2.2.1. Ez dadila erakunde bat bakarrik ere izan egintza guztiak gaztelaniaz egin ditzanik.

2.2.2. Gaztelaniaz egiten diren hitzaldi, mitinetan, laburpen serio eta sendo bat egin dezatela, beti, euskaraz.

2.2.3. Edozein kasutan, eta eztabaida edo elkarrizketaren bat denean, euskaldunak euskaraz espresatzeko ahalbidea ukan dezatela.

2.2.4. Horretarako, egintza publiko guztietan, gaztelaniaz eginikoetan, moderadore euskaldun bat izan dadila aurrez hautatua, behar diren itzulpenak egin ditzan.

ONDARRU KALERA! Asteartean jakin ahal izan dugunez, Ondarru 24 ordu barru kaleratuko dute. Hau da Madrilgo agintari militarrek Ondarruren askatasuna eskatzera joana zen komisioari agindu diotena.

Ez dakigu zerk bultzatu dituen militarrek —eta konpainia— Ondarru behingoz aske uztea erabakitzeak, baina ez dateke zaila Euskal Herri guztian igandean, hilaren 4ean, egin ziren manifestazioak zerikusirik izatea. Izan ere, Gasteizen, (Iarunbatez), eta Donostian, Bermeon, Ondarrun, (Igandez)... jendea kaleratu egin zen egun horietan. Eta polizia gogor eraso ere bai. Gasteizen eta Donostian. Bietan zaurituak eta zenbait taberna eta tokitan txikizioak izan dira.

Donostian poliziak Parte Zahar guztia hartu zuen eta kupidagabe eraso aguerdian eta iluntzean. Hau ikusirik, Parte Zaharreko BATEk, HAUZOAK elkarteak eta ZAHARREAN dendari eta tabernarien elkarteak, batzarre bat konbokatu zuten astelehen iluntzerako. Bertan, ostiralean manifestazio bat egitea erabaki zen eta egun bateko huelga ere proposatu zen denda eta tabernentzat.

Gobernu Zibilak asteartean honi buruz atera duen notak, zinismoaren gailurra jotzen du: "Que en beneficio de vecinos y comerciantes de estos barrios donostiarras, el Gobierno Civil se halla firmemente dispuesto a evitar siga utilizándose la Parte Vieja y Boulevard de la capital como campo de acción de minorías radicales..."

EUSKADIKO EMAKUMEAREN TOPAKETAK

Ba zen garaia!. Laister Euskadiko emakumeak gure bizipenak, sentimenduak, desio eta eritziak azaltzeko eta elkar ezagutzeko aukera izango dugu.

Helburu honekin udaz geroztik zenbait Feminista talde bildu izan gara EUSKADIKO EMAKUMEEN LEHENENGO TOPAKETAK antolatzeke.

Gure asmoa zera da: Topaketa hauetan emakume guztiok, nahiz eritzi bateko ala besteko izan, askatasun osoz azal gaitzen, beldurrik gabe, errudunezko sentimendurik gabe, gutiagotasunezko konplexurik gabe.

Gauza asko dugu esateko, pentsatzeko eta egiteko. Mila urteko zapalkuntza ez da lau egunetan konpontzen. Aztertuko diren gaiak nahiko sakonak direlarik, arriskugarri izango litzateke gure herrian berri bezala azaltzen diren arazo hauei irteera erraz bat itxarotea.

Topaketa hauetan garrantzizkoena zera da: Lehenengo aldiz, Euskadiko emakumeak biltzea eta gure zapalkuntza salatzea. Zer den eta nondik datorren aztertzea, zapalkuntzaren moduak desmaskaratzeko, zenbait soluziobide bilatzea. Elkarrekin. Abots guztiak. Talde guztiak. Tententzi guztiak.

Momentuan banatuko diren zenbait ponentzi egin dira. Taldeka egingo da lana. Gai guztiak biltzarrean eztabaidatuko dira.

Egitarraren laburpena haxe izango litzateke:

Ostegunean hilak 8. Emakumearen sesualitateaz eta hortik sortzen diren zenbait arazotaz, hau da: Abortoaz, bortxapenaz, homosesualitateaz, hitzegingo da.

Ostiralean hilak 9. Patriarkago eta honekin zerikusirik duten gaiak: emakumearen heziketa, beste batzuren artean.

Larunbatean hilak 10. Lana, bai etxekoa eta bai kanpokoa izango dira egun honetako lanen eta eztabaiden ardatza.

Azkenik, Igandean hilak 11. Euskadiko emakumearen zapalkuntzari zer erantzuna eman diezaiokegun aztertuko da.

Era batetara ala bestera gai guztiak mahai gainean daude: Patriarkagoa, politika, lana, sesualitatea, etab. Topaketa hauetara etortzekotan dira haurzoko emakumeak, lantegietako emakumeak, halanola Babcock eta General Electricakoak, etab. Baita ere Espainiako Estatuko zenbait emakume etorriko dela agindu dute.

DENA EGITEKO DAGO, bainan zenbait garrantzitsua egin da: HASTEAK.

Topaketa hauetan, helburu nagusia elkartzeko eta harremanetan jartzea denez gero ezin dugu festarako eta dibertitzeko orduak ahaztu. Momentu hauetarako, nahiz eta zenbait gauza prestatuak izan, inportantea hau da: Bakoitzak bere artea,

bere trebetasuna, hitz batez, bere esponenteideadea azaltzea.

Beraz, datorren Abenduaren 8, 9, 10 eta 11.ean Lejonako Unibertsitatean ospatuko den Topaketara gonbidatzen zaituztegu.

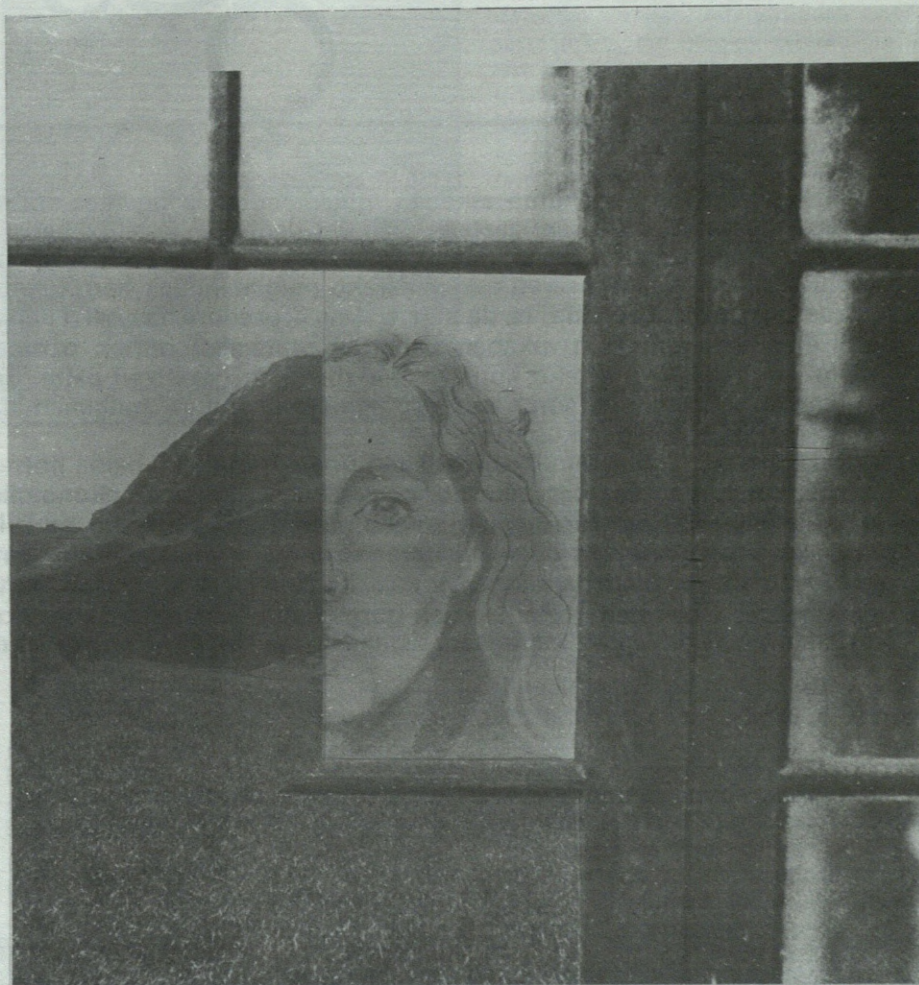
Unibertsitatara erraz iristeko, Lejonako tren geltokian 10 minututik 10 minutura autobus bat egonen da. Bazkariak

han bertan izanen dira. Nahi dutenentzat lo egiteko lekua ere moldatuko da.

Edozein informazio nahi izanez gero dei daiteke telefono hauetara: 444-31-93 (Bilbon) eta 42-11-39 (Donostian).

Zergatik ez zara etortzen animatzen? Zergatik ez zara etortzen?.

Donostian, 1977ko Abenduak 2.

euskadiko emakumeen topaketak

(jornadas de la mujer de euzkadi)

tokia: lejoako unibertsitatea

egunak: abenduaren 8, 9, 10 eta 11n.

EMAKUMEAREN ERRADIKALTZEA

Azken urteotan emakume askapen mugimenduaren hedatze eta gogortze bat nabari da nonahi. Miloika emakume, batez ere gazteak, hainbat denboran jasaniko egoeraren funtsezko elementuak eztabaidatzen hasiak dira. Erradikaltzea ikusi zuen lehen harria EE.UU. izan zen; nahiz eta hau gertaera isolatua ez izan emakumearen askapenerako mugimenduak herri kapitalista aurreratuetan izan duten bilakaera ikusirik. Bestalde, ez da harritzekoa prozedura hau herri kapitalista aurreratuetan gertatzea; berorietan emakumearen askapen beharren eta behar horiek oztopatzen dituzten ideologiko eta instituzional galgaren arteko kontraesana zorrozkiro azaltzen baita. Belgikan eta Frantzian abortoa- ren lege erreakzionarien aurka oraintsu eginiko burrukek, mugimendua munduko iraultzaren igoera- ren osagarri bat dela darakusgute.

Erradikalpen hau oraindik bere lehen urratsetan dago, baina horrela ere nabaria da antikapitalis- ta burrukarekin lotura ugaridun eta aurregabeko fenomeno ekonomiko, politiko eta sozial bat adie- razten duela. Nazioarteko mailan emakumearen askapenerako burrukak izan duen gorakada, gaur burjes sistemak pairatzen duen krisisaren sintomarik argienetariko bat da. Burruka hauek, nola bur- ges harreman eta instituzioak sorturiko kontraesanak gizarteko sektore guztietara zabaltzen diren darakusgute. Gizartearen atal berriak burgesiaren begarrian funtsezkoen aurka jarri eta langile kla- seari alaitu berriak eginez kapitalista sistema zanpatzailea lurreratzeak dira.

Fenomeno honen sustraiei begirada bat bota diezaiogun beraz eta egin de- zagun lehenik historia apur bat. Gaur ezagutzen dugun emakumearen askape- naren aldeko mugimenduak, bigarren industrial iraultzan aurrera eramano burruketan du bere jatorria. Lehen femi- nista burruka honen helbururik funtsez- koena gizonarekiko eskubide berdinta- suna lortzea izan zen eta horren bidez Estatu kapitalista aurreratuetako emakumeek zenbait demokratiko esku- bide lortu zuten. Hala nola: goi mailako heziera hartzeko eskubidea, beren solda- tak kontrolatzeko eskubidea, jabegoak izateko eskubidea, erakunde politikoak eratzeak eta berorietan parte hartzeko eskubidea... Hauen ostean sufragioaren eskubidea lortu zuten eta honekin jada- nik, garrantzizko arazoetan eta ez baka- rrik etxeko arazoetan botoa ukaiteko es- kubidea aitortu zitzaizkien. Baina emaku- me haiek ez zuten jakin aurrerago ikus- ten eta botoa lortzea helburu strategi- ko bezala hartu zuten, gero, hori lor-

tuz gero emakume mugimendua pixka- naka hiltzen joan zen desagertu arte.

Horrela ba ez da harritzekoa emakume mugimenduaren esnatzerik lehena estatu kapitalista aurreratuetan gertatzea, hau- etan jadanik konkistaturiko zuzenbide- en zerrenda eta batez ere feminista mi- litantzia tradizioa luzeak baitira.

Gehienetan, emakume gazte, uni- bertsitari eta hautapen posibilitatedunak izan dira lehen erradikalizatu direnak edo behintzat beraien pentsamoldea argikiro azaldu duten lehenak eta honetan kalizatu direnak edo behintzat beraien pentsamoldea argikiro azaldu du- ten lehenak eta honetan finkaturik seu- domarxista zenbaitek atxakia ederra aurkitu du emakumearen askapen mu- gimenduak eta muinekiko duten adie- zintasun osoa nabari zaie. Zeren eta na- hiko jakina da hain erro sakonak ditue- na opresio batek sorturiko itodura hain estua izanik, ez direla gehien sofritzen dutenak lehenak bere haserrea agertzen.

Erradikaltzearen kausak

Harira berrituz, erradikaltze berri hau bigarren mundu gerraren ostean ger- taruriko kapitalista sistemaren eta beraz patriarkal familiaren kontraesanen area- gotzearen ondorioz sortu da, hauk iza- nik haren kausarik garrantzizkoenetari- ko batzu:

1— Medikuntzaren aurrerapenak emakumeari bere birsorkuntza funtzio- en kontrola erraztu dio, horrela askape- nerako lehen baldintza jarri, nahiz eta maiz erlijio fanatismo eta burjes ohitu- rek indarturiko erreakzionari legeek kontrol horren praktikatzea eragotzi.

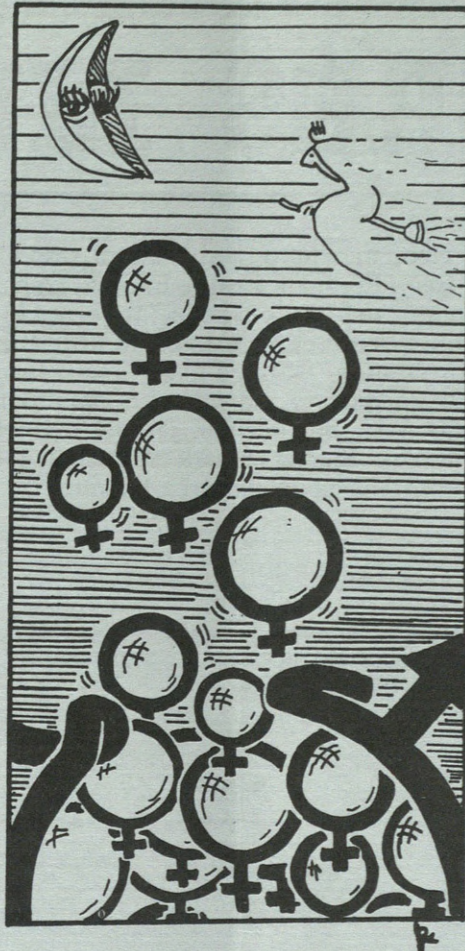
2- 60. urteetan izaniko ekonomiko gorakadaren barnean, lan indarrari emakume portzentaia kontsideragarri bat gehitzen zaio, Adibidez, EE.UU.n 1950. ean emakumeak lan indarraren ehuneko 28,8 ziren eta 1972.ean ehuneko 37,40 Nahiz eta emakume langileen kopurua gehitu, honek ez zuen soldata berdintasun bat parekaturik ekarri. Bestalde, emakumearen laneratzeko hau ez da berdintsu gertatu maila guztietan, gehientsuek etxeko lanen jarraipen diren lanpostuak izanik haien haundi batetan. Horrela, ba, nahiz eta Engels-ek auresanikoa gertatu ez, hau da, nahiz eta etxeko lanak utzi ez eta gehienetan alokazio harremanetara lan egun bikoitz baten truke heldu ahal izan, emakumearen produkzioatzea faktore garrantziduna da kontzientziazte prozeduran.

3- Familiaren funtzioak eta emakumea etxe barruan baztertzeko oinarri objektiboak urrituz doaz egunetik egunera. Hala ere dominatzaile klaseen interesek familiar sistema derrigor gortetzea esigitzen dute, zeren eta patriarkal familia, aberastasunen pilatze pribatuaren oinarriarik eta gizartearen klase banaketa indartzeko jaio zen. Baina burges ideologia eta emakumearen sozial kondizionamenduek, oraindik ere emakumearen burutzapen edo egite

oso emazte eta ama izanez lortzen dela bakar-bakarrik dioen mitoa mamitzen eta sendotzen dihardute. Emakumea etxean gordea eta premiagabeko ordu luzeetan gutienez aberegarri diren lanetara emana bahitu dute. Baina errealtatearen eta mitoaren arteko zuloa geroz eta nabaraiago dago emakume kopuru hazkor batentzat.

4- Emakumearen heziera mailaren igoerak funtsezko kontraesan guztiak areagotu egiten ditu. Hezkuntza gortzen eta beraien indibidula esigentiak haundituz doazen heinean, etxeko lanen rutina zoratzaila eta familiar bizi-

moldearen hertsikeria geroz eta pairaezigoak gertatzen zaizkio.

5-Kontraesan hauek zorroztu dituen ekonomiko eta sozial aldaketak emakumeen erradikaltzerako eustarriak jarri ditu. Demokratiko eskubide gehiagoren lorpenak ez ditu emakumeak bere bulztatu baizik eta aitzitik, burruka berrietara bizitu.

Emakumearen burruka, iraultza sozialistaren atal.

Mundu mailan gertaturiko gazteriarren erradikaltzeak ere gogoarki ukitu zuten emakumearen askapen mugimenduak. Ohizko burjes baloreen eztabaidatzeak, familiarekiko eta sozial harremanekiko jarretan eragin nabarmena ukan du.

Emakumeen askapen mugimendua, koloniar iraultzak eta zanpaturiko nazioen burrukek ere eragina izan da, hauek dakarten arrazista estereotipoen errefusatzarekin, eta beroiek estereotipo sistekin duten antza argia izanik, 1968. urteko maiatz geroztik Europako herri kapitalista aurreratu askotan gertaturiko langile burruken ugaltzea ere emakumearen erradikaltzean batu diren beste faktoreetariko bat da. Emakume asko eta asko klase hurrupaketa eta emakumearen zapalkuntzaren arteko harremanak estudiatzen eta biar suntsitzeko bide egokien bilakuntzan hasiak dira, konturaturik, emakumeen askapena langileriak kapitalismoa guztiz birrintzeko daraman burrukagandik banatu ezina dela. Beraz, emakumearen askapenerako burruka, sozialista iraultzaren eta klase gabeko gizarte komunistaren lorpenerako atal bat da.

Zoritxarrez egoera baten ezagutzak ez dute egoera horren gaintetzea inplikatzeko. Azken hau gertatu dadila posible tuko duten tresna teoriko eta praktikokoak sortu beharra dago. Ondorena "berdintasunean" erreforma baten gelditu ala iraultzaile aurrerapen bat izan, azken helburuen mugatasun ala mugatasun ezean eta beroien lorpenerako emakumearen eratze ahalmenean datza.

E.B.

Jatetxea

ALDANONDO

SAGARDOA - TXAKOLINA

DONOSTIA

Urrt. 412852

K. EUSKAL-HERRIA-6

«MUJERES LIBRES»

Maitasun askea, emakume eta gizonen arteko berdintasuna, sesualitate libre... egun hitzetik horzera dabiltzen kontzeptu eta pentsamolde hauk ez dira berriak. Gerra baino lehen sortu zen hainbat erakunde ideia horiekin. Praktikan jarri nahirik ibili zena "Mujeres Libres" anarkista emakumeen erakundea izan zen. KASILDA dugu horietako bat. 63 urte gazte ditu. Bizia besterik ez baitu maite emakume honek. Iraganari ez dio amor ematen. "Atzera begira bizitzea ez dut maite. Gaur bizi nahi dut. Etorkizunean ere itxaro dut, bainan, zoritxarrez, horretarako behar den irudimenik ez dut".

Donostian jaioa dugu KASILDA. (Ez du abizenik jartzea nahi). 1.914ean sortu zen. 1.934eko Urrian egon zen Iraultzaile mugimendua Euskal Herrira ere hedatu zen. Kasilda panfletoak banatzen zebilela harrapatu zuten. 9 urteko espetxea gainean erori zitzaion.

"Gu Grosen mugitzen ginen. Hango prostitutek asko laguntzen zigutela esan beharrean nago. Polizia gure atzetik hasten zenean haiek abisua ematen ziguten, kontuz, hortik datoz!. Beraien mugimendua modu honetan jakin ahal izaten genuen".

Anarkistak eta emakumea

Espainol estatuko anarkistak emakumeen arazoak nahiko kezkatuak zeuden. XIXgarren mendeko azkenaldian eta XX hasieran hasi ziren ideia hau zabaltzen. Anselmo Lorenzo, Jose Prat, eta Teresa Claramunt izan ziren horretan gehiena saiatu zirenak. Gero "La Revista Blanca" azaldu zen. Federica Montsenyk bertan idazten zuen, "Estudios" aldizkarian bezalaxe.

II Errepublika denboran anarkistak zatituak aurkitzen ziren gai honi buruz. Nahiz eta sesualitate heziketaren aldeko kanpaina hasi, eta beren aldizkari eta panfletoetan emakumeen arazoari buruzko lan asko argitaratu, hauk irakurtzean libertario mugimenduan ideia heterogeneo eta kontraesanezko ugari zeudela konturatzen gara. Mary Nash-ek "Mujeres Libres" liburuan agertzen digunez bi tendentzia nabaritzen ziren: Proudhonen jarraitzaileek, honek bezala, "ama eta haurzain" bezala ikusten dute emakumea. Moral, intelektual eta fisiko aldetik gizona baino guttiago da. 1.930ean oraindik, hainbat anarkistak horrelako "ideiak" zituen.

Bakuninen teori jarraitzaileak anarkista gehienak ziren. Hauentzat emakume eta gizonen artean berdintasun osoa dago. Eta horregatik eskubide eta bete behar berdinak izan behar dituzte. Teorikoki onhartua zegoen ideia hau.

Emakumearen erakundea

Anarkista emakumeak oso kezkatu zebiltzen honelako teoriak bere kide "aske"en artean ezagutuz. Gainera, hauen parktika oso iraultzaileak izatea zen, baina beren emazteak edo lagunak—gehienek "teorikoki" lagunak zituzten, ba-

tasun askeaz baliatzeko adierazten baitzien haien ideologiak— etxean egotea. Hortaz, ez haien lagunak, eta ez beste emakumeak libertario mugimendura ez ziren elkartzen.

Lucia Sánchez Taornil eta Maria Gimeno. "Mujeres Libres"ekoak.

"Nik 19-20 urten nuen hasi ginean. Oso gutti ginen. Emakumeak ez ziguten ulertzen, etxean egotea ohituak baitzeuden. Gainera, zailtasun asko topatzen genuen geure bidean. Legeak aurka, estatua, polizia... 1.936 arte zabaltzeko posibilitaterik ez genuen ukan".

1.936ko Aipirilean jaio zen "Mujeres Libres" aldizkaria. Emakume talde bat arduratu zen horretarako. Kultural eta sozial dokumentazioa zabaltzeko nahia eta, sozial gai eta libertario ideitara emakumeak ekartzea zen helburua. Madrilen, Barcelonan... 147 elkarte sortu ziren gutti gora behera, 20.000 emakume bilduz.

Erakunde hau gerra baino askoz lehenago sortu zen. Gerra ignuruan sortu zen hamaika erakunderekin zer ikusirik ez du. Hala eta guztiz, gerrak determinatu zuela bere azken egitura garbi dago.

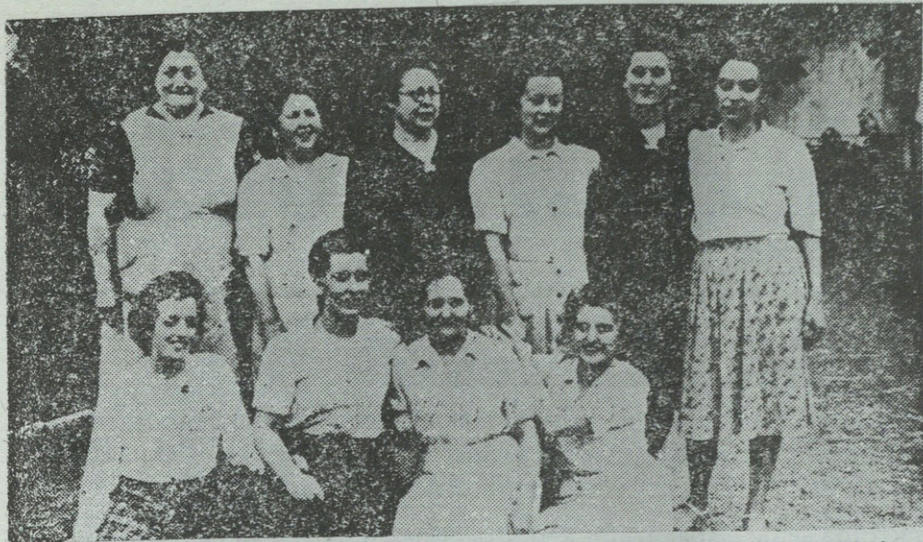
"Niri 1.934ean, detenitu ninduten. 1.936ko Otsailean egin ziren hauteskunde ondoz irten nintzen. Hauteskunde hauetan, ezkerrek irabaz zezan, anarkistek ere parte hartu zuten".

"Mujeres Libres" erakundeak ema-

kumearen askatasuna, batez ere langile emakumearena, bere helburutzat hartzen zuen. Hiru zanakuntza nagusiren aurka borrokatzen zuten: ezjakintasunaren zanakuntza, langile zanakuntza eta emakume zanakuntza. Gerra denboran emakumea lantegietara bultzatzearen borrokatu zuen.

"Gerra zibila" kontzeptua ez zuen onhartzten. Beraientzat klase burruka bat zenez gero, "gerra sozial" bezala definitu behar zen. Pentsamolde honen arauera, PCE eta PSUCi zenbait kritika egin zieten, Errepublikako estatua besterik ez baitzuten defendatzen, eta erakunde horren pentsamoldez antisindikala eta erreformista politika besterik ez bait zuten egiten, langile klasearen interesak alde batera utzirik eta burgesiarenek defendatuz.

"Beste mugimendu batzu ere baziren. Honela sozialistak eta komunistak ere beren emakume erakundeak bazituzten. PCEkoak berandu hasi ziren. Nik haien aldizkaria erosten nuen ez zen—ona. Hauek aiseago ateratzen zuten, gobernuak erraztasunak ematen zizkio-telako.

Barcelonako Las Cortes espetxean, 1.948an. Heriotz zigorra aldatu diete. CNTeko partaideak.

Zokoratuak

Anarkistak zirenez kapitalismoa deuseztezta estatua deuseztatzea zela adierazten zuten "Mujeres Libres"ekoek hau alderdien desagertzearen baliokide jotzen zuten. Anarkista eta anarko-sindikalista batzuren jokaeraren aurka zeuden. Errepublikako estatuaren zenbait erakundekin parte hartu baitzuten, akрата prinsipioen aurka jokatu.

"Mujeres Libres"eko partaideek CNT, FAI, eta FIJL bezala kontuan hartzea eskatzen zuten. Zentzu horretan eta zokoratuak zeudela ikusirik, Libertario Mugimenduko Herrialde Batzarre bezala. 1.938ko Urrian, eskabide formal bat aurkeztu zuten. Baina...ah! Ukatua izan zen. Anarkista mugimendu guztiak emakume erakunde batek ondorio txarrak izango zituela arriskua ikusirik, banaketa eta desberdintasun elementu bat iznago ote zen susmoarekin, eta langile klasearen interesen aurka egon zitekeela zalantzan, oso serio ezetza eman zioten. "Mujeres Libres" eta beste anarkista erakundeen arteko harremanak nahi-ko hotzak ziren, zoritxarrez.

Gure emakumeek ideia nagusia baten aurka borrokatu zuten; borroka soziala, politikoa, eta langile mundua gizonen eskuetan soilik egon behar zela-aren aurka alegia. Erakundeko emakumeak, antolatzaile bezala ere, bai lantegi komiteetan, bai CNT sindikatoko konseiluetan egoteko asmoak zituzten. Oso guttietan lortu zuten. Matxista prejuizioak anarkisten artean ere oso zabaldutak baitzeuden.

Emakumeak borrokan

Maitasun askearen alde zeudenez, hau benetazkoa izatearren, praktikan, gatazka gogor bat aurrera eramane zuten. Anarkisten artean ere, nahiz eta batasun librearen alde egon, gehienak ezkondu egiten ziren, zibilez bainan ezkondu. "Mujeres Libres"ek asko borrokatu zuen honen aurka. Bere eritziz, emakumea ekonomikoki independen-

tea izan behar du. Modu honetan bakarrik batasun libro bat egin bailezake.

"Askatasuna oso baliosoa da. Ni espetxean Doña Aurorarekin —Hildegard-en amarekin—egon naiz. Ez, ez zen anarkista bera (anarkista izan balitz ez zukeen alaba hilko. Bere gogoa egiten utziko zion). Biziki indibidualista baizik. Sozialak ginen presaok beti "Doña Aurora jetxi dezatela" adierazten genuen. Bera "comunes"ekin zegoen. Bere libertatea defendatzen zuen gauza guztien gainetik. Funtzionarioei "las 36 putas de la baraja" deitzen zien. Loro eta katu bat zeuzkan. Baina solidaritatea ere bai. Gose greban egon ginenan—ni bakarrik egon nintzen—nire kideei ate azpitik gailetak pasa zizkien. Ez, ez zen anarkista, baina bere nortasuna defendatzen zuen gauza guztien gainetik".

Baimena eskatu diogu KASILDARI preso sozial orde, politikoa jartzeko egun "comun" jartzea errespeto falta bat bezala hartzen baita.

"Ah! Ba neri "comun"ekin jarri. Nik askoz ere gehiago maite baitut "comun"ekin egotea politikoekin baino. 1.936ko hauteskunde ondoan, gu eta politikoak laister kaleratuak izan ginen, baina "comun"ak ez. Haik kaleratzeko jendea espetxeetara sartuaz, lortu zuten. Honela, eta modu honetan bakarrik, askatasuna lortu ahal izan zuten".

Amatasuna bizi bédí!

Anarkistak, ordukoak behintzat, gehienak ematasunaren alde zeuden. Federica Montseny ere pentsamolde honetakoa zen. Familia gabeko emakumea pertsona bezala osatu gabekoa zela adieraztea iritsi zen. Egia esan, anarkista gehienek honela pentsatzen zuten. horregatik amatasun konsziente bat lortzeko gertutzen zituzten emakumeak.

"Mujeres Libres" en partaide gehienak ideia hauen aurka ziren, emakumearen independentzia eta osotasunaren

alde agertuz. Emakumea amatzat baino arrazoidun eta pentsatzaile izakitzat jotzen zuten. Beste aldetik, harritzekoa da, baina "Mujeres Libres" ekoek sexual heziketa eta antisorgailu erabiltzeari buruzko kursiorik ez zuten eman. Ziur aski, gai honi buruz erakunde asko arduratzen zelako. Prostituten aldekokan paina haundiak egin zituzten "Libertarios de Prostitución" sortu arte (gizartean bersartzeko bitartekoak) eta hauetan lan haundia egin. Gizartean zabaldua zeuden ideia alderdikoen aurka borrokatu zuten, soldata berdintasuna, lan egiteko posibilitate berdinak e.a. prostituzioa benetan baztertu izango zela adieraziz.

Agur Kasilda

Gauza ako baztertu ditugu historia labur honetan. Mary Nash-en "Mujeres Libres" eta Lola Iturberen "La mujer en la lucha social" liburuak ikusi ahal izan ditugu. Dokumentazioa Kasildak emana da.

"Nire aldetik errurik ez dago. Oso informazio gutti eman dizuet eta. Hor, liburuetan aurkituko duzue nahi duzuen. Egungo "Mujeres Libres" ikustea gustatuko litzaidake. Orduan oso gizatarrak zen. Baina oraingo arazoak ez dira berdinak, ez eta mugimenduaren zabalatasuna.— Datu hauk ematea interesgarria iruditzen zait jendeak zer izan zen hura jakin dezan. Ah! Baina askok protesta egiten badu Kasildari bota kulpak!"

Hildegard (argazkian agertzen dena) bere amak hil zuen. Doña Aurora zen emakume hau. "Ez zen anarkista, baina indibidualista jator bat bai" adierazten digu Kasildak.

Espetxetik irten eta handik hila-bete batzutura CNTko "Likiniano" taldera elkartu zen, hauekin Bizkaia galdu arte frentean borrokatuz. Gero atzerriara, Frantziara. Handik Catalunya jo zuen, "Hilario—Zamora" kolumnan sartuz eta Aragoiko frentean gatazkatzuz. Gerra galdu zenean, mugaz beste aldera joan zen, bere lagunarekin. Egun, gure artean ditugu, gure lurrian, Iparraldean. Liburu batetatik hartutako datok dira. Lehen aipatu dugun bezala, berari ez zaio gustatzen iragana. Bizitakoa ez baita berriro bizitzen.

PILAR IPARRAGIRRE

JAIOITZE KONTROLA

oinharrizko euzkara

Historian zehar hainbat aldiz gizartearen etorkizuna ilun ikusi dutelako jaiotzen arazoa bai buruzagi eta bai estatu orok kontutan hartu dute beti. Gizartearen izatea ala ez izatea jaiotzetan zetzalako, seme-alaba ugari edukitzea ongi ikusita zegoen -Jainkoen bedeinkapen bat bezala- eta seme-alabik ez edukitzea zigor bat bezala.

Giro honetan emakumearen eginkizuna seme-alabak izatea zen. Eta honekin batera sukalde zuloan zokoraturik egoteko zoria, besterik ez zuen. Beraz emakumearen eginkizuna beti bigarren mailakoa zen eta gaur ere hainbat lekutan halaxe da.

Industrial iraultzaz lana eta kapitalaren arteko harremanak aldatzen direnez, kultur gainestruktura aldatzen hasten da; eta ondorioz emakumearen zoriak aldakuntza batzu ezagutzen ditu.

Gizarte berriak, bizikera aldaketa dakar. Eta egun, famili txikiak izatera jo du.

Bizi maila eta jaiotze kontrola

Gizarteko talde bat, Herri edo Komunitate bat "zibilizazio" edo bizi maila egoki batetara iristen denean, seme-alaba gutxi izatera jotzen du familiak. Honek sozial behar bat bezala agertarazten du, Jaiotze Kontrola.

Antisortzeaz kontseilurik ez dagoenean -eta maiori batek ez du horretarako biderik-, eta haurrik ukan nahi ez balu umegaltzea beste biderik ez litzaioke geldituko. Jaiotze Kontrola egiteko, historian zehar egon den bide bakarra umegaltzea izan da.

Bizi maila eta erosotasunak Jaiotze Kontrola eta Umegaltzean zer ondoren dituen jakitea interesgarri zaigu: zenbat eta heziketa hobea, lan posibilitate eta industria gehiago, bizilaguneko produkto orokor gehiago eta ume hiltze gutxiago gertatu, orduan eta Jaiotze Kontrola heretsiagoko behar.

Datozen irudi bietan garbiago ikus dezakegu.

Aurrenekoan, sozio-ekonomiko-kultural maila Ugalmena eta Jaiotze Kontrola parekatzen ditugu.

(Ikus I irudia)

Herri edo Komunitate batek ekonomiko hazkuntza bat ez-badu ukan, alfabetatze eta aurrerapena estruktura ahulen pean baditu eta bizi maila eskasa badu, Jaiotze Kontrolik normalki ez du izaten eta beraz gizarte ugalmen handia (I); sozial eta kultural maila oro hazten doazen heinean Jaiotze Kontrola ugaritu ohi da eta gizarte ugalmenaren neurria gutxiagotu (II); herri aurreratuenetan kontrola egokiagoa izaten da eta gizartearen ugalmen eskasa (III).

Jaiotze Kontrola egin ahal izateko bi bide daude: Umegaltzea edo eta Antisortzeaz.

Sasi-informazioaren lehen biktima emakumea izan da.

Bigarren irudian Umegaltzea eta sozio-ekonomiko-kultural maila parekatzen ditugu.

(Ikus II irudia)

Herri atzeratuetan (multzo I) ugalmen neurri haundiarekin antisortzerik ia ez dago. Umegaltzea minimoa da. Sozio-ekonomiko-kultural mailak hazten diren Herrietan (multzo II) ugalmena jaisten doa. Jaiotze Kontrola umegaltzaz egiten ohi da eta Antisortzeaz proportzioan gutxi erabiltzen da.

Herri aurreratuetan (multzo III) Jaiotze Kontrola Antisorgailuen bitartez egiten da; Umegaltzea ahalik eta gutxiengertatzen da nahi lukete eta ugalmena behar den neurrian eutsi.

Umegaltzea, haurra bidean dagoenean egiten den bitartean Antisorgailuek,

aitzitik, alde-aurreko metodoak dira.

Familiaren plangintzan, gogozko Umegaltzearen lekua ez du Antisortzeaz oraingoz bete.

Londresko Ekonomi Eskolako Soziologia Departamentuko buruzagi den D.V. Glass-ek honela dio: "Umegaltzea ezin daiteke alde-aurreko metodo egoki bezala har. Bainan, egungo Antisortze teknikaren atzerapena ikusirik -eta errealista izanik-, legal Umegaltzea ahalik eta jende gehien eskutan jarri behar da."

Jaiotze kontrola; bai ala ez? Sozial ondorioak

Jaiotze Kontrolak eta Antisortze arazoak badute beste ikuspegi bat: sozial ondorioak. Eta gai hontaz eritzi desberdin ugari bada.

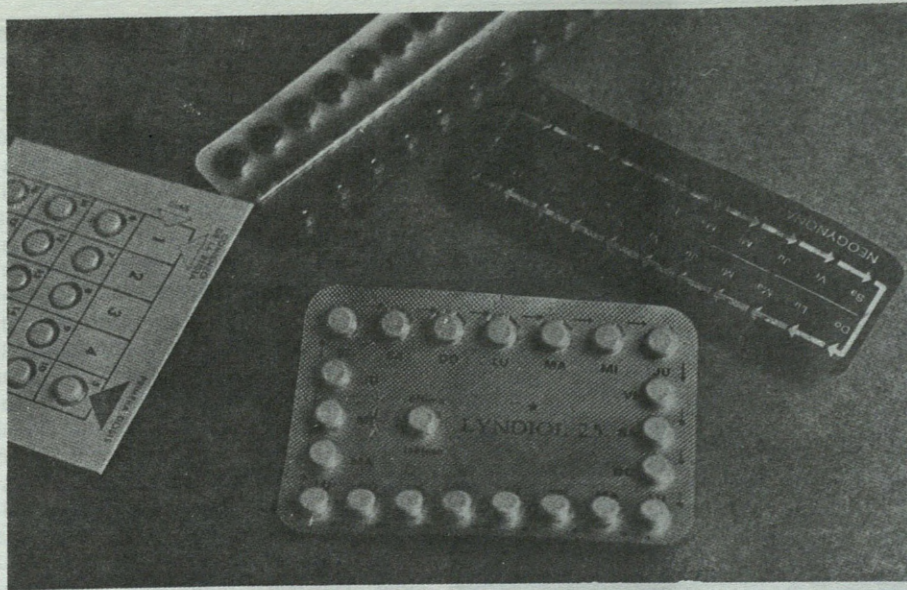
Herri aurreratuek Jaiotze Kontrola hertsia nahi dute. Natur ondaren eskasia nabariago izango litzateke jendetzak ugaritzen jarraituko balu. Arazoa larriagotzen duen beste zerbait ere dakusagu: natur ondaren kontrola nork egiten du? Herri aurreratuek ala atzeratuek.

Herri atzeratuek ugalmenez egin dezaketen presioak, natura ondaren banaketa hobea lekarkiguke. Txina orain arte, Jaiotze Kontrola aurkakoen gidaria agertzen baldin bazitzaigun, 2000. urterako ugalmenari neurria jarri dio.

Zerbait gauzak argi daitezen, ideia bi bereizi behar ditugu:

1.- **Jaiotze Kontrola.** Haurdun geldi ez dadin norberak jartzen dituen neurri deritze. Haurdun gelditzea ala ez, norberaren eskubide bat da eta ez sozial pribilegioa. Honetan oinharritzen da.

2.- **Jendetzaren Kontrola.** Komunitate baten gain, ezarritako era edo neurrien bitartez. Norberaren nahi eta eskubideak, gizartearen onerako makurtzen dira. Filosofia honetan oinharritzen da.

800.000 emakumek hartzen dute "pildora".

Hainbat estatuetan Jaiotze Kontrola estatuaren esku gelditzen da. "Centros de Planificación Familiar" delakoek gehienetan behintzat Antisortzearantz zuzentzen dute.

Bretainia Handia izan da maila honetan aurreratuena. Urtero 60 miloi libera (7.200 miloi pezeta) famili plangintzarako ematen ditu.

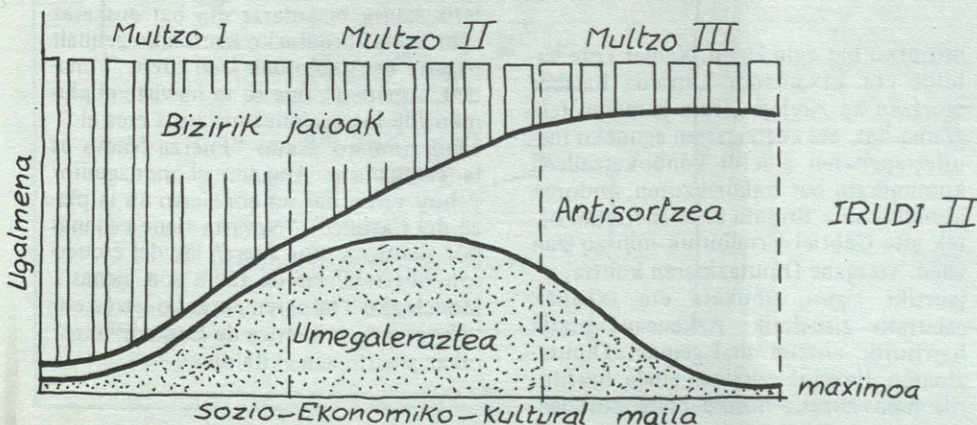
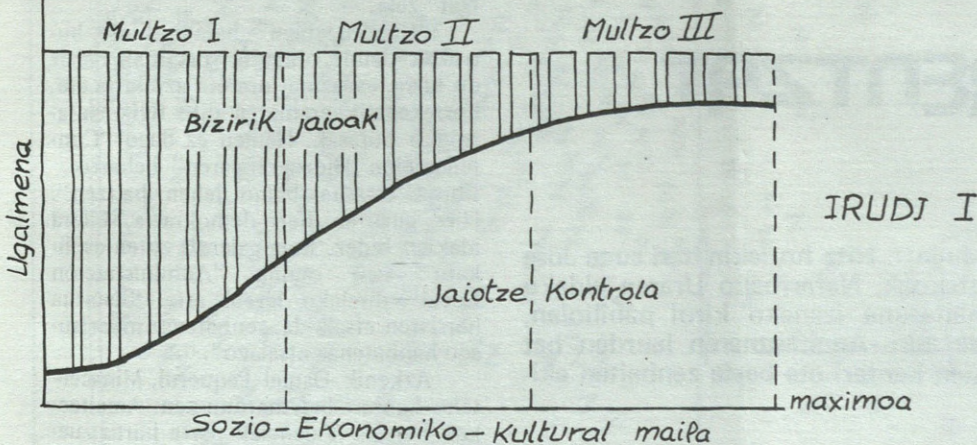
Informazio maneiatua

Espainol estatuko emakumeei-eta Euskal Herrikoei bereziki— gehien ikuitu dien arazo larria hauxe izan da: gai hauei buruzko informazio eza edo eta informazio homen maneiatzea.

Eta antisorgailuez erabaki aske bat hartu ahal izateko, informazio minimo bat behar beharrezko zaigu. Minimo hau gaur arte ukatua izan zaigu eta inolaz ere ezin dezakegu onhar egoera Honetan, bai Elizak eta bai zenbat sendagilek erru izugarria ukan dute.

Profesional bezala erantzun bat emateko orduan, hainbat sendagilek medikuntza ahaztu eta moral mailako erantzunak ematen ihardun dute.

Komunikabideek informazio faltsu eta okerrak emanez, eta moral zehatz bati jarraituz, kalte haundia egin die emakumeei.

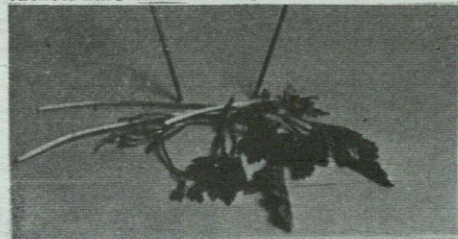

Emakumea lehen biktima

Sasi-informazio honen lehen biktima emakumea izan da. Emakumeek oso gutxitan beren gisara hitz egin ahal izan dute. Gehienetan, emakumezkoen eritziak gizonezkoen gibeletik joan dira. Estructura sozio-ekonomikoak eta matxista mentalitateak eragindako gutiagotasuna, feminista taldek salatzen dute.

Egungo emakumearen eginkizun sozialak —eta Euskal Herriko nekazal lekuetan bereziki—Hitleren hiru "k" ak oraindik ez ditu gainditu: Kinder, Kuche, Kirche, (Haurrak, sukaldea eta eliza). Emakumea haurrei, haurdunaldiari, eta etxeari loturik jarraitzen du. Azken aldiotako aurrerakada "erlijiotasuna" "konsumismoz" aldatzea izan da. "Gerlarien atsedena", eta "ama pairatua" izaten jarraitzen du. Oraindik familiako erosketak egiten dituen denez, kapitalismoaren pieza egokia bihurtu da.

Emakumeak lan egiten badu bi zama jasotzen ditu beregain: profesionala eta etxekoa. Txikitatik, gizarteak ezarri dizkion bi funtzio hauk betetzeko presatzen zaio emakumeari.

Orratzak eta perrexila, umegaltzeko metodo tradizionalak.

Euskal Herrian, Estatu guztian bezala, heziera honen biktima asko dago. Beren gorputzen seinale eta funtzionamendu garrantzitsuenak ez dituzte eza gutzen. Ondorio bezala, ernaltze eta haurdunaldiko mekanismoak ez dakizkite.

Beren osasunari kalte egiten dien arazoak ezagutzen ez dituztenez, edozein eratako opinioaren menpean dau-de.

Hortik datoz, antisorgailuek kantzerra ekartzen dutela, sesual nahia laburtu, etab. Baita ere, senik gabe izandako haurrei zer heziketa eman behar dien kontutan hartu gabe, datozen bezala etsita hartzen dituzte.

Eta seme bat mundura ekartzea funtzio fisiologiko bat edo eginkizun sozial bat betetzea besterik ez da.

"Federación Internacional de Planificación Familiar" delakoak dioen bezala, guk ere ondorio hau atera dezakegu:

"Ugalmenaren Kontrol ziurra, emakumearen osasunaren oinharririk garrantzitsuen da, eta bizi den gizarteak kontutan hartuko duen era bakarrenetarikoa. Beraz, familiaren plangintzako atak emakumeari isten bazaizkio, konponketa gabeko arazoz betetako bizi batetara jaurtitzen dugu. Hau dena haurdunaldi gehiegik eraginda".

JORJA

Mario Gaviria, xalotuenetarikoa.

NAFAR URA

NAFARRENTZAT

“Egunon denori. Gure ura behar dugu:: Hitz horiekin hasi zuen Jose Antonio García Tabuencak, Kaskantekoak, Nafarroako Uraren aldeko Jestorak eginiko mitin-festaldia. Anaitasuna izeneko kirol pabilioian, ordu bat berantago kasik, eta jende aski—Anaitasunaren laurden bat hutsik— zelarik ikusi ahal ukan genuen kantari eta beste zenbaiten ekitaldia.

Lehenbizi gazte fanfarria batek “eup lala” eta beste hiruzpalau kantu egin zituen, ondoren Madoz, Jestora horren eragileak, solasa egin zuelarik Urral Behera eta Longidako baileren bozgorailu bezala, bailera haietako bizilagunen pasadizoak, gertakariak, engainoak, zenbat bider izan diren atzipetuak etabar adieraziz. Migel Angel Muez, zinegotziak, ohizko esaldi borobiletan, eta haren parte hartzea Aita Gabriel Urralburu bezalakoa ustegabe gertatu zitzagularik, programan ez baitzen aurreriaz, Diputazioaren kontrako

mitintxo bat egin zigun. Xabier Lete batetik eta Etxamendi Larralde halaber etortzen ez zirelarik, Irujo jaunaren telegrama bat, eta zortzigarren eguneko manifestapenaren alderdi konbokatzaileen komunikatu bat irakurri zuten, ondoren komunikatua firmatu ez zuenatariko batek aita Gabriel Urralburuk mihntzo izan zuen. Atergabe Diputazioaren kontra, jaurtiki zigun, uhuketa eta txistuak eskuratu zituelarik. Azkenean, guztiz harriturik, entzun ahal genuen, Diputazioaren dimisioa eskatzen zuela, harriturik hain zuzen, horixe baita zortziga-

rren eguneko manifestapenaren eskabidea, PSOEek sinatu ez duen manifestapena.

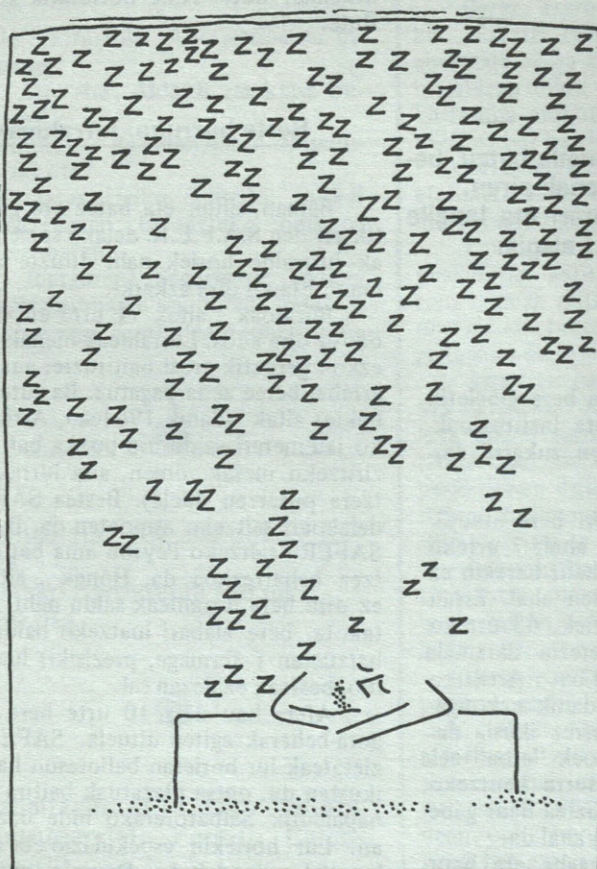
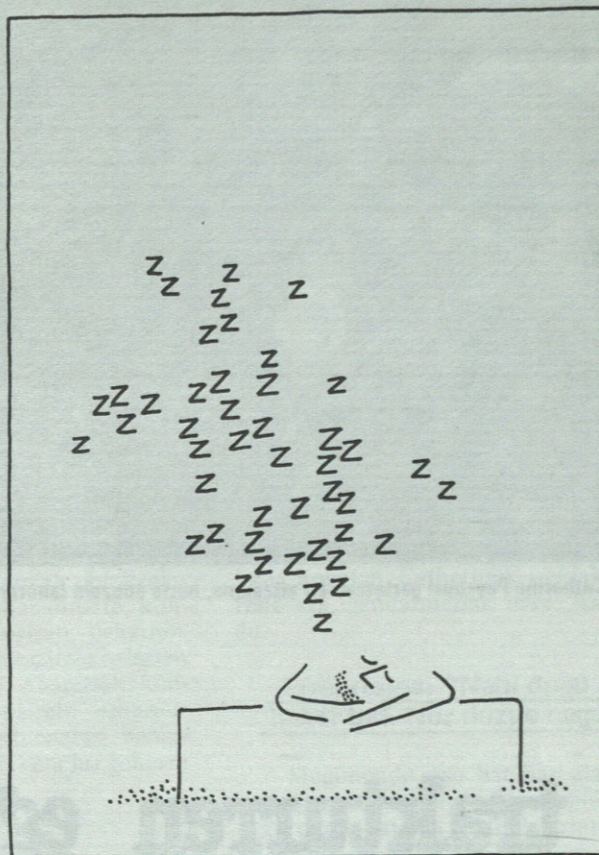
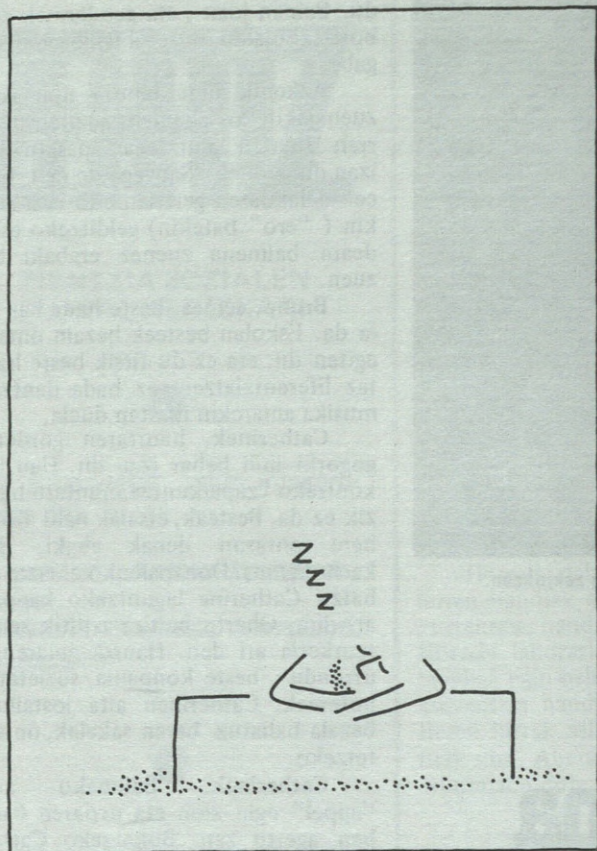
Etxamendi eta Larralde, eta gero Etxamendi eta haren alabak, altxatu zituzten gure gogo-bihotz aspertuak. Etxamendik San Bartolome (Irunberriko patroiaz) egin zuen kantu, eta baita ere “Otsagabia” kantatu zuen. Haren alabarekin andereñoi eginiko kanta entzun ahal genuen. Arrakasta, duda izan gabe, batez ere, erdaraz esplikatzeko zituenean letrak eta. Hauen ondoren Kaskanteko jotari bat, Paco Planillo aritu zen. Hango jota bat: “Para ganar los votos/ todos los partidos/ levantarían el campo/ nos lo prometieron / el campo grita/ señor: vete contento/ ¿Cuanto valen las promesas/ que no se han cumplido?”. Entzulegoaren erreguz, bere saioa amaitu ondoren, beste jota bat kantatu zuen. Harrigarri, beharbada, ikurrinadunek ez zutela beren banderak hedatu honen saioan. Jota zortzikoaren etsaia ote?

Estatua, Herriaren etsai

Migel Angel Catalan, Milafrangakoa, Tuterako merinaldearen UAGNeko presidentea, laborarien problematikaz mintzatu zitzaigun, Tuterako zentral nuklearraren arriskua azalduz. Mario Gaviria solas egin zuen, ondoren, xalotuenetarikoa izanik. Parisko 68.eko maitzairen esperientziatik hasi, ur problematikaren harildik, ez dagoela inongo Estatu Zentralen beharrik esplikatu arte. Ura bizi—iturria zela, zioskun bainan zenbaitek uste ukan zutela “Bizientzat” zela.

“Garaitu dugu” bainan beste burrukak daude oraindik. Estatuak behar du lurra, espazioa, ura eta azpilurra ere, horrexegatik eramaten ditu INIk Nafarroako potasak. Hemen ez dago “Confederación Hidrográfica” beharrik, Ebroa estatua baino lehen baitzen”. Hitz guttitan herri-demokrazia, bilerd idekien bidez, nola galerazi zuten esplikatu zuen oraing “Administración Local”—direlako legal arte. “Estatua herriaren etsaia da, zenbatenaz indartsuago hanbatenaz etsaia”.

Azkenik Daniel Pequerul, Minaceitako kantari bat ihardun zen. Amaitzekoz Fermin Valenciak parte hartu zuelarik kanta bi erdaraz eta bat euskaraz egin zuela. Erdarazko kantetako zenbait pasarte oso txalotuak izan ziren: “Amadeo, Amadeo, que se te ha visto el plumero/ de los caciques navarros eres el cabo primero”/ edo “Fuerza Nueva es la campana y Amadeo el monaguillo/ y hoy van a dar un concierto en la plaza del Castillo”. “Navarra tiene cadenas por dentro y por fuera/ las del escudo son nuestras/ las de fuera son ajenas”. Moncloako Tratoaren aurkako letraz, eta “Navarra, la primera de Euskadi” errepikaz amaitu zen ekitaldia.

Catherine Peyrouri gertatzen ari zitzaiona, beste edozein laborariri gerta zekioken.

trakturren eguna

Azaroaren bostean, Amikuza inguruko laborari eta langile batzu, beren trakturrekin Catherine PEYROU anderea laguntzen joanak ziren.

Lehen aldikotz Donapaleu itzulian horrenbeste laborari eta langile elkarrekin zerbaitetan, aritzen direla; elkarrekin lanean ari, alegia.

Denek elkarrekin lurak udaldu eta ereindu dituzte.

Istorio zaila

Familia batetan kokatzen diren bu-ruhauste bat baino gehiago. Delako Catherine Peyrouri gertatzen ari zaitzaiona beste edoezin laborariri gerta zekioken. Frangoren ustez beti eta horrela-ko etsenplu gehiago hemendik aintzina atxemanen ditugu.

Bainan haren kasua berezia dela aitortu behar. Emazte hau duela sei urte borrokan ari da; haren lur eta lanaren fruituak laister lurrean ohartuko ditugu.

Sei urte bere etxaldia eta lurak kontserbatu nahi dituela, bainan hemen hasten da koska: lurak bere burasoenak ditu. Alde batetik amak alabari etxea eta lurak luatzan dizkio, bainan, ai-

tak saldu nahi ditu, eta bere gibeletik diren frantzes botere eta instituzioak zimikatzen dute, sosaren sukarra sortarazi nahiz!

Lehenik emazte hori bere etxetik ez dute "hala" bialtzen ahal; 7 urteko seme bat baitu eta ama haur batekin ez da aiseki kanpoan jartzen ahal. Erran behar dugu ere Catherinek, 43 urteko emazteak bere bizi berezia daramala. Ez besteek damaten bizi bat. Artistiko kutsu frango du eta jadanik ezkongabe izateagatik begi okerreiz ikusia da. Beraz, frantzes instituzioek "eroa" zela erabaki dute; hala, haurra kentzeko arrazoi ona emanez. Emaztea haur gabe balego, etxetik bidaltzen ahal da.

Primaderan, ezkongabe eta haur bat zuelakotz, "Assistance Sociale" delakoarengana Catherinek jo zuen, bere

eskubideak hala izanez. Legearen arau-era baldintza horietan (ama eta ezkongabe) frantzes estatuak dirulaguntza bat (Aide sociale de l'Enfance) emaiten ohi du. Bainan joan, eta gendarmek etxera bortizki bialdu dute. Fitsik onik eman gabe.

Azkenik bere haurra non jartzen zuen jakiteko, ekainan, auzitegian Haurren Jujaren aintzinean pasatu behar izan du. Honek "Sauvegarde de l'Enfance" delakoaren gerizian edo beti amarekin ("ero" batekin) gelditzeko eskubideam baimena zuenez erabaki behar zuen.

Bruno, semea, beste haur bat bezala da. Eskolan besteek bezain ontsa lan egiten du, eta ez du fitsik beste haurretaz liferentziatzen, ez bada dantza eta musika amarekin ikasten duela.

Catherinek, haurraren gordetzeko gogorki ibili behar izan du. Hau haren kontrako "zapalkuntza muntatu bat" bai-zik ez da. Besteak, etsaiak nahi diozkate bere ontasun denak ebaki. Burruka honetan, Donapaleuko emazte talde batzu Catherine laguntzeko kanpainen ari dira. Ohartu baitira azpitik zer maltzurkeria ari den. Haurra amarengandik urrundu, beste konpania, sozietate eta botereek, Catherine aita jostailu bat bezala baliatuz, beren sakelak, ontsa betetzeko.

Catherinek, Baionako auziari "appel" egin zion eta urriaren 6an Pablen agertu zen. Bukatzeko Catherine eta besteek bere haurra atxiki zezan atxeman dute. Alde horretatik irabazi dute.

Beste burruka: lurraldeak

Bainan, aita eta batez ere gibeletik ari den S.A.F.E.R. delako soziedadeak lurralde horiek nahi dituzte atxeman. Eta ari dira azkarki.

Burasoak, aita 71 urte eta amak 68, ez dira ados. Lurraldeak bienak dira, ezkon geroztik erosi baitituzte, anai eta arrebei berea zena pagatuz. Ba zuten 17 hektar aita jadanik 1964ean, Aiziritzeko jau-merari saldu dio puxka bat. (Aiziritzeko merak, omen, aita lurak saltzera pusatzen duela). Bestea SAFER delakoari saltzeko asmoetan da. Bainan SAFER-i saltzeko Peyrou ama bat etortzea beharrezkoa da. Honek, aitzitik ez ditu bere lurraldeak saldu nahi. Hortakotz, bere alabari luatzeko baldintza batzuetan (fermage, prezisiki) luatzan dio, besteak ez dezan sal.

Afera hau dela 10 urte bere bide gora-beherak egiten dituela. SAFER sozietateak lur horietan baliotasun handia ikusten du, ontsa plazatuak baitira: Donapaleutik Salbatorerako bide bazterrean. Lur horiekin espekulazio eta afera handiak egin daitzke. Domaia litzateke lur horiek emazte ero gaixo bati uztea, pentsatzen duke SAFER-ek. SAFER-

ZAHIZ

ZIENTZIA SOZIALEN
EUSKAL ALDIZKARI

(Bi hilabetetik behin plazara-tuko da)

Zuzendari: Antton Iburguren, jurista.
Idazkari: Karmelo Arroiabe, soziologoa.

Lehen zenbakiaren gai nagusiak:

J.M. Odriozola: Autojestioaren inguruan.

K. Arroiabe: Alderdi eta klase bururuka.

J. Sudupe: Proletargoaren diktadura zer ote?

Ihartzatar Heiko Sagredo: Euskal gizarte-asmô batentzako oinharri ideia batzu.

A. Iburguren: Seguridade Soziala kapitalismuaren seguridade bide?

A. Figeroa: Kontratazio kolektiboa.

Salneurria: Ale bakoitza: 150 pta.

Urteko harpidetza (sei ale): 750 pta.

Zabaltzaile: J.F. Jaka (Bilintx liburudenda). Fermín Calbetón, 30

Donostia. Tel: (943)41-09-30

Mugimendu oso bat hasi da eta botereak zapaldu nahiz.

en errola laborari tipien lurrak erostea eta laborari aberatsagoei berriz, bainan prezio handiagoetan saltzea, da.

Horrela laborari tipiak bizitzeko lerren handiak egin behar dituzte, konkurrentzia handienak pairatu beharrez. Horrela laborari tipiak bizitzeko lerren handiak egin behar dira. Aberatsak, konkurrentzia handienak pairatu beharrez. Beren lurrak saltzea, gehienetan, behartuak dira. Aberatsek beti eta lur gehiago eskuratzen dute.

Trakturren eguna

Beraz, azaroaren bostean; bai langile bai laborari (gehien bat euskaldun eta abertzale ez ba ziren denkak), Catherine lurraldean bildu ziren. Catherine bere elkartzatuna erakutsi nahi diote; SAFER-en biktima bat baizik ez delako.

Urte batzuek lur horiek utziak ziren, eta landu gabe lurrak bere balore handiena, ontasuna gutika gutika galtzen du.

Egun guztiz ibili ziren. Lurrak hiru pusketetan zatiturik, goizean bi trakturren taldeak aritu ziren lehen taldea lehen puskan eta bestea bigarreanean. Momentu zaila izan da.

Aita bere fusilarekin joan zelarik. Fusila kargatua zuen eta laborari eta langileak bialdu nahi zituen. Laborarien erantzuna "Sal ala ez, lurrak ereindurik ho-beak izanen dituzu!" hori egia hutsa zen. Bainan fusila zuenez gero... zaharra burutik beti ontsa ez zebilen.

Laborari batzuek gibeletik fusila kentzea lortu zuten. Bizkitartean Catherine jandarmaren xeka joana zen. Bainan beti bezala, berant heldu.

Arratsean traktur guztiak hirugarren partean goxoki elkarrekin, plazerez, lurrrak ereiten. Iduri duenez, SAFER ontsa informatua zen, ba zekien horrelako mugimendu bat izanen zela. Peyrou aita, segur aski SAFER-ek bultzatua, biharamu-nean, poliziarengana jo eta "plainte" edo kexu bat ezarri zuen; (bere lurra okupatu zutelako, "propriété privé"-ren izenean; eta "violence collective" az kexatu zen

ere). Alde batetik bere kexuak ez du balio, zeren propietadedeko ATEAK hautsiak, bortsatuak izan behar dira, bainan kasu honetan Catherinek irekiak zituen. Hala ere, gendarmeriak bere "lana" hasi du.

Errepresioa: "Nahi dugu izen bakar bat. Nor duzue nagusia?"

Mugimendu oso bat hasi da, eta botereak zapaldu nahiz. Gendarmeria etxetxe dabil, eskuan badu laborari eta langileen zerrenda luze bat, trakturrez ibili ziren guztienak.

Etxetik etxera doatzi laborarien xekatzera, interrogazio edo galdezkek eginez. Ordu bat eta erdiz, batek erran daukunez, ari izan dira galdetzen. "Eta zenbat zineten han?" Jo eta ke, beti beste izen gehiagoren bila. Haien kezka handiena: nagusia nor zen jakitea. "Zien biltzarretan nor zen nagusi, nork agintzen zuen, nor zen mintzatzen?" "Denak berdin!" hori zen bestearen errepuestua. Bainan gendarmak ez dira arrapostu horrekin kontent. Nahi eta nahiez errudun, kupable den bakarra harapatu nahi dute. Gizon errudun hori, haien ustez, Etxamendi da. Denok ezagutzen dugun gizona. Besteendako pagatu behar du. Bere gain afera guztia jarri nahi dute.

Bitartean, lurraldeak norentzako? SAFER-ek zer egingen du? Lurraldeak erdi-erosiak dira. SAFER-ek, behar bada, horrelako mugimendua, horrelako elkartasuna, horrelako mobilizazioa nabarmendurik, geldirik egonen da bolada batetarako, bainan gero segur aski, (edo orai azpitik) berriz oldartuko ote du?

Hori, nola gerta, laborari eta langile, mugitzeko prest baldin badira, ez da horren aiseki gertatuko. Indar bat, bai, sortzen ari da, sortua da, zeren ez baita 30 traktur bat batean horrela, mirakuluki agertzen ahal. Zerbait baino gehiago azpian gogor jotzen duelako ere.

Gure lurraldeak laborarienak izan behar dute, bere bizia baita; eta ez sosaren jainkotxoena.

K.

Non dira Udaletxeak zor digun 76 miloiak?.

oinharrizko euskara

INTXAURRONGO

18.000 bizilagun ditu hauzo honek, gehienak langileak eta ehuneko 60 etorkinak. Trenbideak, hauzoa bi zatitan banatzen du, komunikabide gabe, hirigintza penagarria, etab. hauk dira hauzo langile honetako be-
reiztasunik garrantzitsuenak.

Tamalez, gure herri gehienak honela aurkitzen dira. Eta honela jarraituko dute beharrak gogorki erreibindikatzen ez baditugu. Hau garbi ikusi dute Intxaurrondokoek. Egia, Amara, Amaña etabarrekoek ikusi zuten bezala.

Hauzoko Asanbladako batzurekin egon gaituzue eta hona hemen agertu dizkiguten kezak.

Hauzo mailan leanean jardun duten zenbait erakunde beti ukan dute. Hauzo Elkarte duela bost bat urte sortu zen. Hasieratik, izugarrizko tirandurak izan zituzten, bere politizazioa zela eta; era guztietako komisioak eduki arren, egoera honek jende askoren aldegitia ekarri zuen. Honela, bere lana hirigintza eta emakumeen problematikan zentratu zuen. Azken honetan emakumearen zapalkuntzari eusteko bideak erabiltzen zituzten, sukaldea, puntua, etab. erakutsiz. Bestetik nahiko itxia zen, 30 elementutik ez baitzen pasatzen.

Club Beti-Aurrerak, Diaz Linares hil zenean, itxi bazuten ere— gaur horrela jarraitzen da— lan ederra egin zuen bitartean; kultur mailan, zentral nuklearraren aurka eta Euskadiko problematika guztiaren inguruan. Eta azkenik ikastola ere benetan aipagarria da, bertatik atera baitira gaueskolak.

Egoera honetan aurkitzen dela hauzoa eta azken urte honetan Amnistiaren aldeko burrukak direla eta, asanblada mugimendua sortzen da eta izugarrizko indarrarekin gainera. Itxasoko erailketa ondorengo mobilizapenei, hauzoan, asanblada honetan eraturik erantzuten

zaie. Baina hauzoko arazoei ere erantzun beharra dagoenez —eta Hauzo Elkarteak ahalmen eza agertu duenez—, asanblada hau indartzea erabakitzen dute bertako zenbait taldek. Honela Urrian egiten da lehen asanblada eta bertan lau komisio eratzen dira: kulturala, gazteena, hirigintzakoa eta lokalena.

Lehenengo biek normalitate osoan jarraitzen dute, orain arte zenbait gauza egin dutelarik: Moncloako tratoa, municipalak, emakumea, etabarrei buruz zenbait gauza eratzen ari da. Hauk lokal mailan eta beste zenbaitetan arazo ugari badituzte ere, beste bi komisioakokerrago aurkitzen dira.

Hirigintza komisioak, lehen eginda-ko gestioak ikusi ondoren, beste bide e batzu erabiltzea erabakitzen du. Maila honetan, momentu honetako hauzo-ko arazorik larrienak hauk dira: Zubiaurreko zubia —asfaltatu gabe, argiak, etab—. Zubiaurreko zubitik Garrokoraino dagoen lokaztia, kolektore berri baten beharra, komunikabide eza, etab... Honela Azaroaren 28an Udaltxera jotzen dute Alkatearekin hitz egiteko; hau ukatu ondoren denak bame-
ra sartzen dira eta asanblada bati hasie-

ra eman. Honetan, Donostiako Komisariko buruzagia etortzen da bitarteko egin nahirik; noski asanbladakoak ukatu egiten dira kanpora botaz. Aldegin zuen, baina itzuli zenean polizi armada pilo batekin, etorri zen eta orduan kanpora irten beste biderik ez zuten izan.

Gertakizun honen aurrean eta Hauzo Elkarteari buruz hau zioten: “Egoera honen aurrean gu izurratzea besterik ez dute egin: guk manifestapenera dei eta berak bilkura batetara, gure gainetik Alkatearekin mintzatzea joan — eta hauk ezzituzten rgur mehatxuaz kaleratuko—. Beraz, hemendik bi gauza salatu nahi ditu gu: hauen protagonismo nahia eta Udaltxearengako lankidetasuna; Asanblada hauzoa da, beraz berak jakingo du zer den egokiena”.

Lokalei buruz, bi etxe eskatzen dituzte: Villa Yeyette eta Etxaide-Borda. Lehenengoan —Berazadirena zen eta hau hiltzean udaletxeari eman zion familiak— Arkitekto Fakultatea dago gaur. Beraz, Udaletxeak hauentzat beste leku bat aurki dezala eta etxea guri eman; bitartean eta haik gauez ez daudenez, euskara ikasketak ematen utzi diezagula: Villa Etxaide-Borda “Secretaria General del Movimiento. Guardia de Franco”koek erabiltzen zuten lehenago. Hauk saldu ondoren udaletxeak erosi du; hauzo beharretarako eskatzen dute baita ere. Arazo berdinarekin jarraituz Salesianoen joko zikina aipatzen zigten: “15 gela hutsik dituzte eta ez digute bat ere uzten; 180 bat lagun dabilta gaueskolan eta non sarturik ez dugu”.

Ostiral gauean, berriro ere Udaltxean sartu ziren eta azkenik beren eskakizunak betetzeko bideak jarri. Alkatearen ordezkari Muñoz Mugicak, bere eskakizunak Batzar Nagusi batetan eztabaidatuak izango zirela sinatu zuen. Beste gertakizunik gabe kaleratu ziren.

Beste maila batetan, sendagilerik ez dute, eritegirik ere ez, bilerak eta asanbladak tabernan edo baserri zahar batetako ikuiluan egin behar izaten di-

....ikuiluan elkartzen gara.

tuzte. Bukatzeko, honi buruz hau zigten: “Egoera honetan, 300-400 laguneko asanblada lortzea izugarrizko garaipena da, eta guk lortu dugu”. Eta Udaltxeari betikoan dago: dirurik ez duela. Baina arrazoin honek ez digu balio.

Aurrera begira, hainbat gauza badute buruan: beste hauzoekin koordinatu, beste gai batzutara hedatu, eta noski dena dela aurrera jarraitu. Ez da erraza izango bainan guk ere honela desiratzen diegu.

EZ DAGO KONFORME

ZERUKO ARGIAn —azaroak 20— Iñaki Mikelajauregik izenpetutako idazlan eta foto bat azaldu ziren, alderdikeriz, laidoz eta gezurrez asmatuak.

Txosten horri erantzuteko one-na dela, uste dut, zenbaki eta dato batzu hemen azaltzea. Haren hitzen orde, zuk egiteak ekarriko ditugu. Fruitutik arbola ezagutzen baita.

Deustoko Unibertsitatean fakultate eta eskola guztietan irakasten da Euskara. Orduak ikus:

Historia eta Filologian goizean 8,30etan eta arratseko 5,30etan. Filosofian eta Heziketa Zientzietan 8,30etan.

Zuzenbide Fakultatean, egunezkoentzat 11,30etan eta gauezkoentzat 9,00etan.

Informatikan, egunezkoentzat 11,30etan eta gauezkoentzat, 4,15etan.

Enpresari Zientzietan goizeko 8,15etan.

Turismon 8,00etan, Sekretaritzan arratseko 3,00etan.

Hizkuntza Institutoan ere badira euskal ikastolak.

Beste aldetik, Deustoko Unibertsitateak Euskal Filologiako karrera berezia eraiki du.

Gainera, unibertsitari ez direnentzat ere, edozein herritarrentzat, alegia, "Departamento de Estudios Viscainos" delakoak, Derecho Foral, Euskal Herriko Historia, Euskal Filologia...eskolak ematen ditu. Badu ere, saio honek Euskal Liburutegi ugaria euskaltzale guztientzat zabalik.

Ez dut uste Euskal Herriari Unibertsitaterik denik Deustokoak hainbat euskal kulturaren alde egiten duenik.

Euskara jakitea beharrezko ala borondatezko izan behar lukearen eztabaidan, eritzi desberdinak izan daitezke. Zuk honetan askatasuna hobe dela uste dugu, inor behartu gabe, Euskara iguingarri egin ez dadin.

Egia da, zuk Estatuko Unibertsitateak baino gehiago kobratzen dugula, baina baita egia handiagoa da, hartzen ditugun laguntzak ere oso eskaxak direla.

Heziketa Ministerioak, ematen digun diru laguntzak, ez du gure presuestoko ehuneko 3,5 besterik bete-

tzen.

Halaz ere gure ateak guztientzat zabalik daude, batez ere diruz ahul direnentzat. Joan den ikasurtean 22 miloi eman genituen ekonomian makal zebiltzanen alde.

Deustoko Unibertsitate "Klasistari" buruz, ordea, estereotiporik ez, baizik dato batzu ekar ditzagun: Zenbaki hauk aski dira Deustoko 8.000 ikasleen artean "negurikume" gutxi direla jakiteko.

Joan den urtean egindako inkesta batek emango digu, gizartean zein mailatako diren Deustoko ikasleak.

Behe, edo Erdi-behe mailakoak...
...ehuneko 39,34.

Erdi mailakoak...ehuneko 23,44
Erdi-goiko, edo Goi mailakoak...
...ehuneko 37,21.

Beste Unibertsitateak zein mailatako ikasleak dituzten jakin nahi genuke.

Daitekeena da, Estatu Unibertsitate ez dena, norbere gustokoa ez izatea, baina hola pentsatzen duenak bere iritzi hori datoekin argi dezala.

DEUSTOKO UNIBERTSITATEAREN PRENTSA BULEGOA.

hitz bitan hitz bi hitz bitan hitz bi hitz bitan h

HASIERA, HASIERA

IBON SARASOLA

Batasunaren helburua, hitzak berak adierazten duenez, baturik ez zegoena batzea da. Horrela, euskaldunak erabili izan ditugun harri eta arri-ren edo bete eta bethe-ren artean, bat aukeratu behar zen batasunaren izenean eta bat aukeratu da.

Euskal idazle guztiak (h)asiera idatzi dute beti. Bai lapurtar klasikoak edo modernoak, baita ere gipuzkerazko eta bizkaierazko autore zaharrak. Orobat gerra aurreko idazleak eta berdin ondokoak. Euskal hiztegi guztietan azaldu den forma (h)asiera izan da. Azkueren Hiztegian asera (h)asiera-ren aldaera dialektal bezala (Andoaingoa, hain zuzen) agertzen da.

Azken urteotan, berriz, joera bortitz bat gertatu da hasera-ren alde. Arrazoiak zera dateke: -era atzizkia (jarrera, harrera, jokaera...) aditzaren sustarriari atxekitzen zaiolarik, forma zuzena hasera da eta ez hasiera.

Nire ustez hori ez da hasera idazten hasteko arrazoi nahikoa. Lehenik, euskerari buruzko ikerketak aski atzeratuak ditugulako oraindik, delako lege hori testuinguru morfonologiko guztietan betetzen dela baieztatzeko. Bestalde, delako lege horren arabera hazera eta hezera idatzi beharko lirateke hasiera eta heziera-ren orde. Horretara, dirudienez, ez da oraindik inor ausartu.

Bigarrenik, horrelako arazoetan lege guztien gainera usuarioari begiratu behar diogulako. Legeak definizioz, huts egin dezake. Ez ordea mendez mendeko usuario jatorrak.

Azkenik, batasunaren izenean bitasuna sortzeko eskubiderik ez dugulako. Eta aldaketok direla eta, euskal idazle eta irakurleen artean sortzen ari garen intseguritate-zentzazioa ("hori ere gaizki omen zegok"), guztiz kaltegarria gerta dakigukeelako luzarora.

Joseba Intxausti: "Unibertsitatearen ataritik hasita eskaintza bat ikastolei".

U.Z.E.I. martxan

UZEI -Unibertsital Zerbitzuatarako Euskal Ikastetxea- badabil. Donostian toki bat hartu dute dagoeneko -Esterlinas Kalean- eta, oraindik obretan ari baldin badira ere, laster prestatuko dute zentro hau. Sei lagun ari dira lanean eta urtearen hasieratik hamar-hamaika izango dira. Guzti hau lau hilabetetan jarri dute martxan.

UZEIren ideia JAKIN taldetik sortu zen. Azkenaldian, "Natur Zientziak" atara ondoren, beste hiztegi pilo baten proiektuak dituzte. Horik ordaintzeko eta behar zuten dirua zeta eta, alternatiba bi aurkitu zituzten: talde bezala instituzio batetan sartu -aurrezki kutxa batetan-, edo bestela euskal kultur taldeen artean plangintza zabal bat egin eta entitate nagusi bat sortu. Bigarren bide hau hartu zuten JAKINGoek. Maiatza-ekaina artean zenbait diruetxeri aurkeztu zioten proiektua eta jarrera ona izan zuen, batzuen aldetik behintzat. Kondizio bat jartzen zuten JAKINGoek: lehen urtean beraiek aukeratu zituztela UZEIko langileak; kulturaren diharduten taldeen ordezkaritza nolabait izango zutenak. Honela, ARANZADI, ELHUYAR, ZEHATZ etabarretako jendea sartu da oraingoz. Joseba Intxausti, UZEIko zuzendariak dioenez: "bildutako jendea elkarrekin taldean ondo etor dadin garantizatzen jarri zuten kondizio hau, baina ez beste inolako mugagatik."

Unibertsitatearen ataritik

UZEIk posgraduatu mailan lan egiten

du. Funtzio nagusia koadroak prestatzea litzateke, aldi berean hainbat lan -hiztegiak, e.a.- eskainiz. Hiru lan sail hartuko lituzke UZEIk: 1) Goi alfabetakuntza; linguistika orokorra eta euskararekiko linguistika bame duela. 2) Ikerkuntza; bai ikerketa soil-soilik eta bai metodologiak e.a. prestatzeko. Eta 3) Informakuntza; argitalpenak alde batetik -liburu eta aldizkariak- eta Jakin Gordairua ("Banco de Datos"- bestetik eskainiz.

Zientzien alor guztiak hartuko dira -hizkuntza, zientzi zehatzak eta gizarte zientziak-, beti goi maila horri eutsiz.

Euskal Unibertsitateko plangintzak egiten saiatuko da UZEI. Beti ere bertako beharrak ikusiz, euskal formulazio bat eman nahirik hari.

Joseba Intxausti zioenez, UZEIk ez du beste talde bat, aparteko talde bat izan nahi; euskal kulturaren ari diren taldeen arteko lotura -erakunde bihurtzen den lotura- baizik. Horregatik hartu dute talde desberdinetako jendea. Eta, bestalde, harreman estuak dituzte udako Euskal Unibertsitatearekin -Donostiako zentroak du haren ordezkaritza Gipuzkoarako-, Euskaltzaindiarekin, etabarrekin. Intxaustik

zioenez, gainera talde horiei lagundu egiten zaie horrela, beren arteko bat liberatuz, e.a.

Editorialen hazkuntzatik datorren indarra eta ikastoletatik datorrena lotzen dituela UZEIk zioen Intxaustik. Ikastolen eta gorengo mailako unibertsitatearen artean dagoen zuloa ikastolek bete beharko dute. Baina horretarako mila arazorekin aurkitzen dira -tekniko falta, hizkuntza problema...-. Beraz, "unibertsitatearen ataritik hasita eskaintza bat" egiten zaia ikastolei. OHOTik unibertsitatara doan bidean, beharko diren pertsona eta erantzun teknikoak eskaini nahi ditu UZEIk.

Finantziaketa

Guzti hau martxan jartzeko diruetxetara jo du UZEIk. Oraingoz BARKOAK, Gipuzkoako Aurrezki Kutxak, Lan Kide Aurrezkiak eta Orbegozo Fundazioak eman dute erantzun positiboa. Bilboko eta Donostiako Aurrezki Kutxa Munizipalek eta Bizkaiko "Caja Rural" delakoak eta Probintzialak ez dute oraindik erantzun. Araba eta Nafarroako diruetxeekin harremanetan oraintsu jarri berri dira eta Iparraldekoekin ere laster egingo da horixe bera. Finantziaketa beraz, hasieran diruetxeen bitartez egingo da; baina egoera autonomiko batetan aginte publikoa nolabait eskuratzeko gero, hortik etorri beharko litzaioke UZEIri diru iturria. Bestalde, oraindik puntu hau erabaki gabe baldin badago ere, seguraski UZEI asoziazio egingo da. Honela, bere bazkideetatik ere dirua jasoko du.

Gipuzkoarkeriarik ez

"Hasieratik esan diegu kultur elkarte, alderdi politiko eta finantza etxeei ez dugula inolaz ere Gipuzkoako -Donostiako- zentrorik egin nahi". UZEIk Euskal Herri osoari begira eta Euskal Herri guztian lan egin nahi du. Dagoeneko badu lokal baten eskaintza Bilbon. Eta Joseba Intxaustik hori lehenbailehen, bertako jendeaz bultzatu behar dela zioen. Berdin egin beharko litzateke beste probintzietan ere, Iparraldean bame noski. Gero zentro guzti hau koordinatu, baina bakoitza nolabait autonomo izanez.

Apostu gogorra egin du UZEIk, baina lehen urratsak behintzat eman ditu dagoeneko.

DEITU NAHI BADIGUZUE...

Telefónica-k aldatu egin ditu Donostiako zenbaki batzu, gurea horien artean. Lehen 419588 zena, orain 427786 da. Baina oraindik bigarren zenbaki honek ez du funtzionatzen; beraz, lehena erabil daiteke oraingoz eta beste hirugarren hau ere bai: 426666.

Z. ARGIA

BAIETZ ASTEA

Lotsa ere ematen digu aitortzeak. Baina noiz edo noiz deskubrituko zen pastela, eta esan egin behar beranduegi baino lehen. Pues bai, gu futbolzale amorratuak gara.

Ba hantxe geunden jarriak, betiko tabernan eguerdiro gordetzen diguten bazterreko mahaian, porrupatari baino telebistari erneago. Aldamenekoek gomentarioak ugari: ezetz espainolek golik sartu, baietz jugoslaboek lau... Faria piztu, Magno kopa aurean jarri eta hantxe hasi zen jokaldia. Ederki hasi ere, Pirri zaharrari egin zioten xirriarekin.

- Ez da gizon txarra ba Pirri hori eh - esan genuen geure inpartzialtasuna garbi azaldu nahirik.

- Hara bestea, miloi t'erdi pezetagatik hartuko nizkikek nik halako lau ere - bota zigun atzeko mutil gazte eskeletiko batek.

Beti izaten dira fanatikoak.

- Oraingoan ez ote diote penalti egin Ruben Canori - galdetu genuen inozenteki, geure desio ezkutuak sospetxa ez zitzaten.

- Isilduko ahal zarete, edo bestela zukurraren atzeko haizea hartzera joango zarete hemendikan - amenazatu gintuen berrogei bat urteko eta berrehun bat kiloko kamionari bibotedunak.

Ikusia zegoen, isiltzea hobe. Jendilaje harek gorroto bizia zion gure selekzioari. Isilik iraun genuen ia denbora osoan, bai-

na oriundoak gola sartu zuenean, lehen galdutako puntuak irabazi nahi izan genituen:

- Ez ote da fuera de juego izan.

Oraingoan isilik geratu ziren. Ari ginen nolabait adaptatzen. Lehen tentsioa hautsia zegoen noski. Beste puntu txiki bat eta onhartuak izango ginen parrokiaren artean (eta honek mus txapelketan parte hartu ahal izateko posibilitatea zabaltzen zigun). Okasioa Juanitori eman zioten botilazoarekin etorri zen, eta algarra betearen lehertu ginen:

- Ja, ja! Ederra hartu dik! Ongi merezia gainera! Ze uste dute madrileino txotxolo horiek, jendeari halako keinuak eginenez! Txuloputza ahaleen txuloputza!

Kitto. Horrenbestez onhartuak izango ginen. Pozik eta harro begiratzen genien ingurukoei, "ikus ezazue nola gainditu dugun geure txobinismoa" edo adieraziko bagenie bezala. Denak isilik zeuden, baina ez ziguten batere gozo begiratzen, eta begi haiei balak zerizkien. Tabernaria hurreratu zitzaigun, espantuka:

- Zer? Ah bai eh? Eta hori al da Titok herrirari ematen dion heziketa? Hori al da langilego marxistaren konportamendu iraultzailea? Hori al da alienazioaren deusezteia? Hori al da zentzu kritiko dialektikoaren muestra?

- Non da nazioartekotasun proletarioa? - itauntzen zigun kamionariak.

- Espektakulo hau emateko aldatu al dute jugoslaboek aberri eguna? - zion gazte eskeletikoak.

Orduan edan genuen ura guk. Ez, jen-

dea ez zegoen burutik, ez zen konfabulazio bat. Orduan konturatu ginen futbolaz arduratzen ginen bakarrak gu biok ginela, jende hari ez ziola batere inporta Arconada bankiloan egotea edo Carlosek golik ez sartzea edo Lopez Ufarte aukeratu ez izana. Eta madrileinoak ostikoka erabiltzen zituztenean ere ez ziren gehiegi pozten. Bai, bai, Madrid Atotxara etortzen denean amorratzen egoten dira Real Sociedadekoak irabazle ikusteagatik. Baina urtero galduagatik kabuental, diote, hobeto jokatu ditek eta merezita irabazi zigutek. Eta negar pixka bat egiten dute, eta Parte Zaharrera abiatzen dira mozkor triste bat harrapatzera. Azken finean, gu bezala.

Bueno, ba jendea kojonudua dela eta mus txapelketan parte hartzen ere utzi digutela.

KOLDO IZAGIRRE

RAMON SAIZARBITORIA

Espektakulo hau emateko, aldatu al dute jugoslaboek aberri eguna?

★ ★ ★

Esan konfunditu ez garen. Esan egia den irratiz entzun genuena: si lo que buscas es un sindicato ven, lokutorearen abots sakona bere larrinjearen sakontasunetatik dariola, ven, apuntate a, pausa sakon eramanezina, Ela Eseteube Askatuta-turuba turuba turururu- porqué tu no?... Esan, egia ote den.

★ ★ ★

Imaz hil zuten eta jeferik gabe zalantzan zer egin ez zekitelarik. Horrela kontatu zigun joan den igandean las dos cafeteras pakete bat erosteko asmoz Iruñean oportunitatu zen batek. Alde batetik Nafarroa Euskadi da oiñu egiten zuten zarapastrosoak, bestetik Navarra no ez Euskadi orru egiten zutenak, zer egin, nor disolbitu. Eskerrak jefea galdu baina instintoa konserbatu duten: a por ellos, eta Nafarroa Euskadi da esaten zutenak korrika.

★ ★ ★

Oi Ruth, Ruth, zergatik ordea

★ ★ ★

Katalanek esango dutela oraingoan. Gazteek inkontrolatuarena egiten, eta besteak inbitaziorik gabe konferenzietan kolatzen. Eta okerrago dena, harrapatu. Hori ere guri suertatu behar; hara non Leizaola bileratik bidaltzen diguten gu geu klastetik kanpora bidaltzen gintuzten bezala. Esango dute oraingoan ere. Eta nork protestatu eta lehendakariaren alde jarri behar, eta behar bezala entrada eta guzti zeuden psoeko bi kasteilanok. Esango zion Mugicak Arzallusi, joder tu, si otro día necesitais invitaciones para un concierto o una boda nos las pedís, que a nosotros nos invitan a todas. Berriz ere zientobeinte zero galtzen eta mediotienpoa hurbil.

★ ★ ★

IRRINTZIA

Hitza galdu nuen atzo,
erreka zikin batean.
Nekatua nengoen benetan,
eta irrintzi bat bota nahian,
marru zorrotz bat besterik
ez nuen, agian, atera.

Neure irrintzia aurkitu nahian,
sartu nintzen ur tartean;
neure besoak jira-bira luze batean
mugitzen hasi ziren ...gora...behera...
Orduan neure ezpainak,
hoztutzen hasi, gogortuak...
begiak kristal antzekoak,
puskatuz joan ziren... poliki
krik...krakkk...poliki.
Gorputza jelatua...
begiak kristalduak...
puskatuz joan gorputza...
beltza...txuria...GORRIA...
handik atera nahi ! eta...!
EZIN...EZIN...EZIN...

Gaur konturatu naiz;
erreka zikin hortan
ez nuen bakarrik
hitza galdu.
Bizia ere galdu nuen
neure irrintzi bila...

Edurne Mendiburuk, 15 urte

14 urte

Mikel
Enparantxak.

ARTEA ETA ANARKISMOA

Estetika anarkista pentsamendu beraren asmatzaileen gogoeta sako-nen ondorioz sortzen da. Agintaritzak kontrako sentibera eragilearen no-rabide estetikoak zertatutakoan, teori eta praxis iraultzaileak sortzen di-ra. Gizarte filosofiaren tesis orokorrak literatur eta artegintzari egoki-tzerakoan, XIX eta XX mendeko (Fourier Saint-Simon) estetika soziala-ren jiteak bereganatzen ditu.

Baina historiaren mugimendu bazter-tu eta eraberritzaileen konformagaitzaz jabetu da; baita ere asmatetari zaion gur-tzarekin, bi hauei esker sozialista artearen zientzien antzutasunetik aldentzen da.

Estetika anarkistak isladatzen ditu gainera pentsakizun libertari abartsuak dauzkaten ugaritasunak. Taldezale edo komunar, hauzotarren eta herritarren as-mamena ospatzen du. Nahiz eta beretzat hartu, Proudhon eta Bakunin-en iturrieta-tik edanez, ez ezagunaren egarria, arte be-riaren egarria, historian sekulan antzekotasunik izan ez duen arte berria; edo arbasoen arte herrikoien pizkundea aldarrikatu, bi mila urtetako europar kul-turaren kontrako lehen ziria jasotzen du.

Damaigun gaingiro azterketatxo bat.

Teoriko anarkistarentzat artea espe-rientzia besterik ez da. Beraz ematen di-guten eta sortzen dugun artea ditugu au-rrez-aurre. Pertsona bakoitzaren artis-ta bati dakusa, artista sortzailea (eta ordea ogibide ta ospebide bihurtzen duen artistaren bukatzera doan garaiaren xormalua). Honela, behin eta berriro, baieztatzen du bakoitzak sorketarako duen eskubide galduezina.

Agintaritzaren aurkako, ARTE NA-GUSIA eta beraren lekukotasun histori-koa arbuizatu eta. Maisuen ederlanak bada, doazela hilobira! Egoera berezieta-ko artearen alde dago, (une oro bereziak izan behar baitira!) unearen eta lekuaren baldintzetan (Proudhon). Garrantzizkoe-na zera da, sortze une berbera artea be-ra baino areago.

Bizia artearengandik aldentzen duen oro deuseztu nahi du.

Azkenik, anarkista filosofoa artearen teori leunekin jabetzen da dimentsio poli-tiko eta sozial bat eman nahiez estetika-rik galdu gabe. Artea ez da izan herri-arena eta herriarentzat soilki, herriagatik baizik.

Historia mugatzailearen hortzetatik askatuta, artea estutzen eta moztzen duen arauak alboan utziz abiatuko da.

Galdetzerakoan ia artelana estatua-ren ala ondasun pribatuaren seme den, hots

boterearen adar bat, William Godwin-ek atea irekitzen dio, 1793 geroztik, pentsa-mendu estetiko anarkistari. Bere burumi-nak ziren, alde batetik arte zanpatzaile bat bere egia edo gezurra ezartzen zuena halabeharrez, eta bestalde gizonengan ez-kutaturik dagoen artista askatuko, berez-kotasun eta irudimenaren balioak estetika menturaren ardatz jarriko zituen arte be-ri baten susmoa.

Arte erabatekoaren kezkalarrria

Proudhon-en lanetan dakusgu: gizar-tea galdurik dago zuzendaritzat artista hartzen badu; artistak gogamenaren gain duen zerikusiar azkena eman nahi badio, harengan menderatzeko gura bat nabai-tzen delako da, eta hori gizarteari beldur-garri deritzo. "Artistak gudan agintzen du hipnotizatzaileak hipnotizatuarengan be-zala.

Oscar Wilde-k, agintaritzak oro kalte-garri dela dioenean, Wagner-en eritzia hurbiltzen da". Itsumen gerta daitekeela-ko, artea lizunkoi da gizonaren asmaketa librearentzat; ikusle-entzulea maisu nagu-sietaz baliatzen da artearen berezko abia-da astirotzeko. Haien artelanak agindu bi-lakatzen ditu. Matrakak bezala darabiltza edertasun era berrien azalpidea erago-tziz."

Beraz ARTE NAGUSIAK isurtzen duen edo behintzat isur dezakeen aginpi-dea kontuz aztertzea da. Arte erabat-koi honetan daukan beldurra hain handia izanik, Kropotkin-ek artistei bidaltzen dien gonbitean haxe dio: "Zatozte, zen-bat eta gehiago hobe, baina gurekin elkar-tzea onhartzen baduzue ez etorri maisu-tzat, burrukan anaikidetzat baizik; ez agintzeko, inguru berri batetan edateko baizik; irakasteko baino gehienek norabi-deak asmatzeko eta araudikatzeko, eta ondoren hari atsedetik gabe bizi emate-ko".

Anarkistak arteari ematen dion zere-gina baidaroa goian aipatutako konfian-tzarik ezaren lorratza. Lehengo "arte na-gusiaren" kontra, aukeratu batzuren-tza-ko eginga eta beraz sozial diferentziak gor-

detzen dituen baita, herriaren morroin-tza luzatuz, geroke artea gizonen arteko hurbilketarako izanen da; hauek, gu, es-taturik eta gainetiko egitura zapaltzaile-rik gabe bizi daitezke gaitzen-ahalegin-duko da. "Benetako arteak -Tolstoi zer da artea?- zera egin behar du, gaurko pa-kea, gizonari kanpotik datozkion neurriei esker betea (polizi, hauzitegi, e. abar), gizonak berak, ekintza aske eta gozaga-rien bidez ihardetsi dezala."

Arte ezezagun baten susmoa

Proudhon-ek "justiziaz, iraultzan eta elizan" liburuan: "arte berri batek diraki, iraultzaren errainetan ernea; sentitzei dut, aztiatzen dut, adibiderik kaxkarrena erakusteko gauza ez banaiz ere".

Kropotkin-en itxarobiziaz arte berriaz, era berean da iraultzaren ezezagunaren-gandik bana ezinezkoa. Aukeratu gutxi horien arte atzerakoia ekaitz pean itsaso barrenara doa; arte berriaren erneak leku-ko izanen gaitu, honek lehengo deus ere ez digu oroitaraziko: "Gizonaren bizian, ikara handien beharra aurkitzen den gara-ia daude, gizarte orokor harturik, goitik behera astintzeko premia derrigorrezkoa

agertzen da. Garai horietan gauzek ezin dutela jarrai diren bezala edozein bihotzek dio. gertaera larriak eta sakonak behar direla bortxak eten dezan historiaren haria; amildu den sakanetik irten ahal da-din eta abiatu dagien bide berrietatik bere ereduaren bila”.

Idazti berean Erdi Haroari jakon gurtza aurkitzen dugu, herri osoak sortzen duen arteari zor zaion miresmena. Baina baita gurtza hau hedatzen da, Pizkundean sortzen diren estatu era berriek baino lehenago gertatu ziren erakunde askeengana, libertaritasunaren atarian zeuden. Kropotkin, Sorel eta Rocker-en izkribuetan bi gurtzok erakusten digute herri-min berbera, iraultza nahimen berbera.

Arteak, asmaketak alegia, bizi zeinua eta apaltasuna zor badizkio gizarteari, estatuari oster, bere unibertsal deitiki at dauden zeregin ezkutuengana makurtzea zor dio. “Zenbat eta areago aztertu artearen eta gizartearen eraberritzeak eskatzen duenaz, mugimendu iraultzaile baten beharraz gero eta gehiago sinetsarazita nago” Proudhon-ek Carnets-ko oharretan. Artistiko eta sozial fenomenoaren ostean dagoen indar ahaltsua, denen atzean dabilen eredu sozial hori, garai bakoitzari bereziki berea dagokiona, eta bakarrena dena ekintza gizakoen artean (nahiz eta ugaria izan bere esanahia eta kohesioa) izan ere -hau da bere gain hartzen duen eginbeharra une hartatik aurrerantz.

Boterea eta kulturaren arteko harremanetaz, Rockerek 1937an (nazionaltasuna eta kultura) bere liburu batetan zabalkiro iharduten du eta han dakuskigu estatu bereganatzaile modernoak eta arteak dituen zerikusiak: “Boterea eta kultura bere esangurarik sakonenean erromarpiusua bezala dira: bataren gorakadak bestearen beherakada dakar; besterik ezinean, Estatal tresneri indartsu bat kultura hazkundearen eragozpenik handiena da. Hilzorian edo beren indarrak lur jota dauden todian, kulturak giro egokia arkituko du. Estatuak sakabanatu batzuren, aukeratu gutxiren lana besterik ez da.

Berriaz, kultura iturburuak komunitate osotik datoz”.

Kultura iturburuak komunitate osotik datoz

“Erabatasuna eremutat jarritz, boterea beti ere antzu da; gertakari eta fenomeno sozial guztiak araudikatu eta menderatzeko gura funtsgabekoan, betidanik prest dago ekintza gizakoi oro mugatzeko eskema bakar batetara; kultura oster indar sortzailea da, biluztasunerako abiada onuragarria, eraberrien zai, bila, azalpide berrien onespenean”.

Kulturaren deia ugaritasunean eta unibertsaltasunean datza; neurri berean aginpide era eta eskema betikorren (betikorrek lehen, orain eta geroan) gurtzera itzultzen da. Estatuak gehinbatez geldikorra da; gauzak dauden daudenean zaintzen saiatzen dena; kultura berez anarkizalea da, iraultzailea. Gizartearen indar kulturalak unero, egunero, etnai daude

itotzen duen botere politikoaren erakunde zanpatzaileen aurka. Nahita zentzunez, edo zentzun ezkutuak eraginda, jartzen dizkieten era estuak eragozpen direlako apurtu nahi ditu, eta eragozpenek ez dute amairik. (Herbert Read-en eritiziz artea bizia baieztatzea da, araudi, era eta klitxe hilkorrei gibela emanez. Eta poeta gizarte suntuizten arduratzen dena)

Hala ere, nahiz eta Rocker-ek orri hauetan autoritate eta erakunde mugiezin desagitea goratu, matxinada ez da historiari betikoz ordaindu behar jakon zerga (Wilde hortaz sinestuta zegoen). Eta ez da bera gizon “eginaren” ezaugarri bereziena pakea baizik. Egungo gizarteak altxarazten dio gizonari, matxinadara darabina besterik ez. Biharkoak hedatzea, haztea eskaini eta estatuko dio hauzokoa-ekin bilduz berez-berez.

Estetika politiko bat?

Anarkistak matxinada estaltzen duen artea erreala eta beharbeharezkotzat hartzen badu ere hainbat literatur sozialistak duen propagandarako eta “heziketarako” arte hori bene-benetan arbuaitzen du. Arte ez da gizonaren sorketa amaigabearen irudi eta bestalde burruka sozialaren lagungarri soila (Lenin-entzat tornilo ttipi banandu ezin bat baizik ez zen, gurgiltxo bat sozial demokrazia erraldoiaren tresnerian). Eta ordea asmenena berehalako eginbeharren eskuetan jartzea ez da Jean Graves-andik (Matxinada eta Garai Berriak anarkista asterokoen kazetagilea) hain urruti dagoena, ez eta lan-zorroen antolatzaile izan zen Fernand Pelloutier eta Sozial Arteko beren adiskideengandik.

Estetika anarkistaren patua, estetika politiko guztien legez, dagokion ideologiaren garaipen edo huts egiteari hertsiki lotua dago. Mende hasieran anarkiak atzerakada jasaten du langileriaaren artean, ahaztua aurkitzen da eta hamarkada luzeetan beste estetika konprometituekin baztertua. Horien artean Saint-Simon eta Fourier-en lehenbiziko estetika sozialistak.

Berpizkundearen arrazoinen bila ba-goaz jo dezagun Europa eta USAko ideologi anarkisten lorakuntzera. Hemen “Happenings” deritzonak eta beste arte-espektakulo-orokor zenbait izan dira boterearen argitaratzeari esker. Jean Dubuffet-en “kultura itokorra”, Jon Cage-ren idazlanak, eta Julian Beck eta Judith Malina beren Living Theatre-an ukan dituzten elkar hizketa eta ikerlanak Godwin, Bakunin eta Proudhon-en pentsamendu estetiko guganaino luzatuz.

Estetika sozialista bat? Noski. Estetika politiko bat? Galdera honen erantzuna ez da hain argia. Anarkismoak arte eta matxinadaren arteko harremanak aztertzen ditu (eta arte eta boterearen artekoak) filosofia anti-ideologiko eta antipolitiko baten ikuspegitik. Baina, estetika politikoarengana hurbiltzen da berak ere gizarte ekintzetan baitakusa artearen xedea.

JON SENDAGORTA

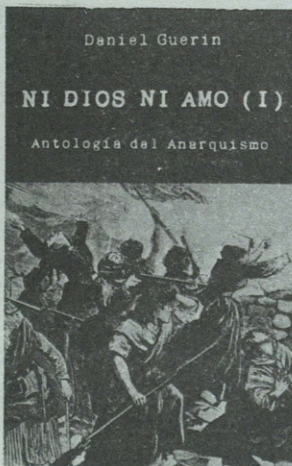
ABENDUA 11-18

LIBURUAK

AHATETXO ITSUSIA-OTSOA ETA ZAZPI AHUNTZAK BERAUNEZKO SOLDADUTXUA-HIRU TXARRIKUMEAK. Ed. NAVES LOTO sorta. 175 pta. bakotzak.

Ipuin tradizionalak, bai testoz, eta baita aurkezturik dauden moduan ere—marrazkiak—. Euskara batuan daude, baina falta nabariak dituzte izkuntza aldetik. Dena dela, atseginak gerta daitezke haurrentzat.

NI DIOS NI AMO (I), ANTOLOGIA DEL ANARQUISMO. Daniel Guérin, CAMPO ABIERTO..Anarkista zahar honen antologia hau frantzetik itzulita izan da. Lehen liburuan anarkista teoriko inportanteen —Proudhon, Bakunin, Kropotkin...— bildumak daude. Bigarren liburuan, teori maila alde batera utziaz, anarkisten esperientzia praktikoa emango dizkigu—Kronstadt, Macknoren gerrilak, Espainiako kolektibitateak...— Baina oraindik ez da argitara eman.

GALLO BIDEgain. obras crecientes. GALERIA ARTE-TA. 350 pta.

Argitalpen ederra eta ongi egina, Gallo Bidegain margolariaren azken lanen hau. Santiago Amonen hitzaurretxo bat du, baina Gallo Bidegainen obraren presentazioa falta zaio.

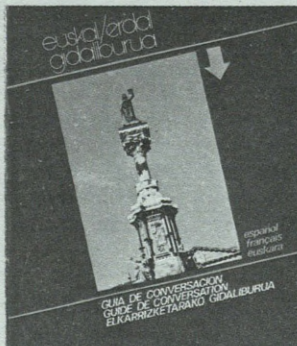

HERRI OIHUKA. Salleko Euskal Idazleen Elkartea. 286 or., 300 pta.

Azken urteotan sarritan argitara ohi dira euskal kantak, askotan isilpean noski. Orain agirian dator liburuxka hau, zenbait euskal kantez osatua. Badira tradizionalenetakoak Agur Jaunak—baita Labegerik edo “Ez dok amairu”koek kantatutakoak, berdin gero-goko abeslariarenak ere, “Eusko Gudariak” eta borrokako beste hainbat kanta barne. Bakoitzaeren hitzak eta musika ere ematen dira. Esaten ez denaren zera da, kanta bakoitza—egilek jakinik duenean behintzat—norena den. Eta nahiko beharrezkoa jotzen dugu hori, egun kanta hau herri guztia-renak izatera iritsi badira ere, egileren bat izan bait dute, eta horrenbeste zor zaiola uste dugu.

EUSKAL/ERDAL GIDALIBURUA. Tomas Trifol. 167 or., 200 pta.

Eskuliburu hau hebraierazko bat —eta ingelesezko eta frantsesezko beste batzu kontuan izanik egin da, baina beti ere euskal gizarteari egokitu-tuz. Gaztelaniaz, frantsesez eta euskaraz ematen dira hainbat esaldi eta hitz egunoroko elkarrizketetan gehien erabiltzen direnak. Beraz, euskaraz ikasi, nahi dutenentzat da. Noski, ez daiteke honekin hizkuntza guztia ikasi, ezta gutxiagorik ere, baina euskarara pixka bat jakin —aditzak, esaldi ximpleen joskera, e.a.— eta hitzegiteko pausoa eman nahi dutenentzat oso baliagarri dateke, askotan hitzen eta esaldi eginen faltan aurkitzen baitira euskara ikasten ari direnak. Neurritz txikia —sake-lean edo poltsan eramateko modukoa— eta oso erabilgarria da. Nafarroako Diputazioa herria Euskal Herriko aldetzeko ahalegin guztiak egiten ari den egunotan aipagarria datekeen detailetxo bat: Iruineko Sarasate kalean —edo “Paseo de Valencia”n foruei eskainitako irudiaren argazkia dakar azalak. Ez dakigu zer motibazio berezi izango duen honek, baina oso apropos dator une honetan.

EL INFORME HITE, Shere Hite, PLAZA&JANES. 491 or, 875 pta.

Ez da berria, ez, baina “Euskadiko Emakumearen Topaketak” direla eta egoki iruditu zaigu sartzea. Jakina denez, liburu hau Estatu Batuetako adin guztietako emakumeen artean banatutako galdegizunaren bitartez —60 galdera— jasotako erantzunekin osatu da. Gizonekiko erlazioak, orgasmoa, bakoitzaren gorputza...guzti honi buruz mintzatzaren dira emakumeak. Hemen datorkigu hain garbi, maila zabalean behintzat, hitzegiten ez denez gero, ez datorkigu gaizki gizonezkoentzat ere, emakumea gehixeago ezagutu eta konpreni dezaten.

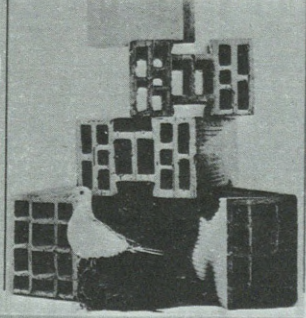
LA COCINA DE NICOLASA. Nicolasa Pradera, TXERTO, IPAR HAIZEA sorta 363 or., 500 pta. Liburuaren 13. argitalpena da hau, lehenengoa 1933. aldera egin zelarik, ordukoa baita Gregorio Marañonen hitzaurrea. Ez da esan beharrik ere errezeta piloa dakarrela, batzu errazak, besteak nahiko konplikatuak eta garestiak eta sukaldean aritzea gustatzen zaienentzat lagungarri izango dela.

ALDIZKARIAK

SANTUTXU. Aspaldian ez genuen aldizkari honen berririk eta iritsi zaigu, itxuraldeturik gainera zenbatgarrena den, ez dakigun zenbaki hau, Santxuko ikastolako zatiketaren berri—honelako arazoetan gutxitan gertatzen den bezala, itxuraz behintzat, objetiboki informatuz—hauzoko euskaldunberrri batzuei galdekizuna, beste bat aldizkariari buruz—hau ere hauzoko jendeari egina—komikiak eta hauzoko beste zenbait berri eskaintzen ditu. Euskaraz eta gaztelaniaz.

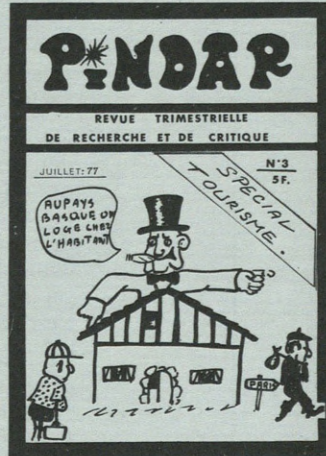
SANTUTXU

EGIN DEZAGUN HAUZATEGIA

PINDAR, Revue Trimestrielle de recherche et de critique. 1977ko uztaila, 3. zenbakia. 5 franko.

Bi hilabeteren atzerapenarekin dator **PINDAR**en 3. zenbaki hau: nonbait diruz eta nahiko gaizki dabilta. Turismoaz lan bat. Henri Lefebvrek **HITZ** zenerako egindako lan bat, euskal departamenduaz J.L. Davanten artikulu bat, e.a. dira zenbaki honetako lanak. Gehiena frantsesez dago.

Jakina denez, **PINDAR** Iparraldeko talde batek ematen du argitara. Laguntza—bai politikoa eta baita ekonomikoa ere—eskaten dute. Zuzenbidea: BP 48/102, Baiona, 64.100. Aldizkariaren zuzendaria: P. Etchandy.

HAUZOTEGIA. Galdakaoko Santamñe hauzo elkarteak. 1977ko urria, 6. zenbakia. Oso gai desberdinak ematen ditu aldizkari honek. Hauzokoak, ekonomi krisisa, sindikatoak, emakumeak, udalak, literaturaz...ia denetik du. Formaz ere bizia da. Euskaraz eta gaztelaniaz.

hauzotegia

ZUTIK! LKlren Komite Nazionalaren Agerkaria. 100 zenbakia, 1977-XI-24/XII-1.

Astero ateratzen da **LKl**ren organo hau, —ez nahas **ETA**ren **ZUTIKekin**—, estatu mailan **COMBATE** ateratzen delarik. Lau orrialde izaten ditu normalean, periodiko neurrikoak. 100. zenbaki honetan **ZUTIK!**en historia labur bat ematen da, duela 18 urte **ETA**ko sortzaileek hasi zutenetik gaurdainokoa. Gainerontzean aurreautonomiaz, hauteskunde munizipalez eta beste gertakizun batzutat doaz artikuloak. Baita **LKl** proposatzen duen estatutu federalaren barruan hizkuntza eta kulturari buruz doazen oinarriak. Azken lan hau bakarrik da euskaraz.

Todos a la huelga general del día 2

ANTZERKIA

TXOTXONGILO giñol taldearen saioak abenduan, Hilaren 10ean arratsaldeko 6etan Arian, bailarako ikastolak antolatuturik. 16ean, Antiguoko **JAKINTZA** ikastolan 4,30etan. 18an, eguerdiko 12etan, Indautxuko Karmengo elizan. 30ean, Bergarako **IRALA** zinemaren arratsaldeko 5,30etan.

HITZALDIAK

TOLOSako TXINPARTA elkarteak antolatuturik, foruei buruzko hitzaldia, abenduaren 14ean, geueko 8,15etan. Aita Xanti Onaindiak emango du.

AZALA

EMAKUMEAK BORROKAN. Argazki zahar honek adierazten duenez, aspaldi hasiak ditugu —emakumearen batzu behintat— esnatzen, oraindik bide luzea, oso luzea geratzen bada ere. **EUSKADIKO EMAKUMEAREN TOPAKETAK** pauso bat izango direlaokan gaude. Azaleko Argazkia Lechuga donostiar familiakoa da eta Roturen artxiboan dago.

JAIALDIAK

ETA BESTE

orduan ordurako

Fenomeno bat gertatu jakun
Durangoaldeko frontoian
Gandiagaren omenean zen
iñork ohartu bazuan
sinkronizatu ginela denok
egoteko han ordñan
eta izentauko ordu berean
hasi ziraden kantuan

Poeta horren zabalmenduan
makinak ziran montatu
irratiz esan behar zelako
orduan zen antolatu
zortzirak puntun hasi ziren ta
hamarretan zen bukatu
Euskadin behintzat nire gogoan
ez da holakoik ezagutu

Hainbeste urte guk ez dugula
hemen puntualidadeik
esperantza bat sortu zitzaidan
gau hartan barren barrendik
ia aurrera jarraitzen dugun
grifña horrez horniturik
denporarikan ez galdu erazten
badaukagu lotsarik

Omenalditik bost egunera
etxetik irteten dugu
bertsolarietentzuteko asmoz
jaialdirantz abiatu
berandu xamar badela eta
pausua dugu arindu
probalekuan jende gutxi dau
lehenak gerade sartu

Ordu laurdenak badoaz eta
jendea datorku nekaz
gerotxoago bertsolariak
datozte purua errez
ia ipurdia ez dut sentitzen
honako aulki gogorrez
txistuka hasteko ez dugu falta
oraintxe ezer ere ez.

Gure aitonak erloju gabe
deitzen ziraden orduan
orain Longines eta Festina
zertako dagoz besoan
iñor guttitxo heltzen bagara
esandako orduetan
gaixoa dugu generalean
gaur egun Euskal Herrian

Gure herriko apaiza jaunak
egin ditu merituak
elizarako orduak behintzat
zaintzen baititu jendeak
beste lekutan berdin dadila
e(g)iten ditut erreguak
erremediorik baldin badauka
gure gaitz bedekatuak

Begoña Arrinda
Gerediaga-Abadiño
(Bizkaia)

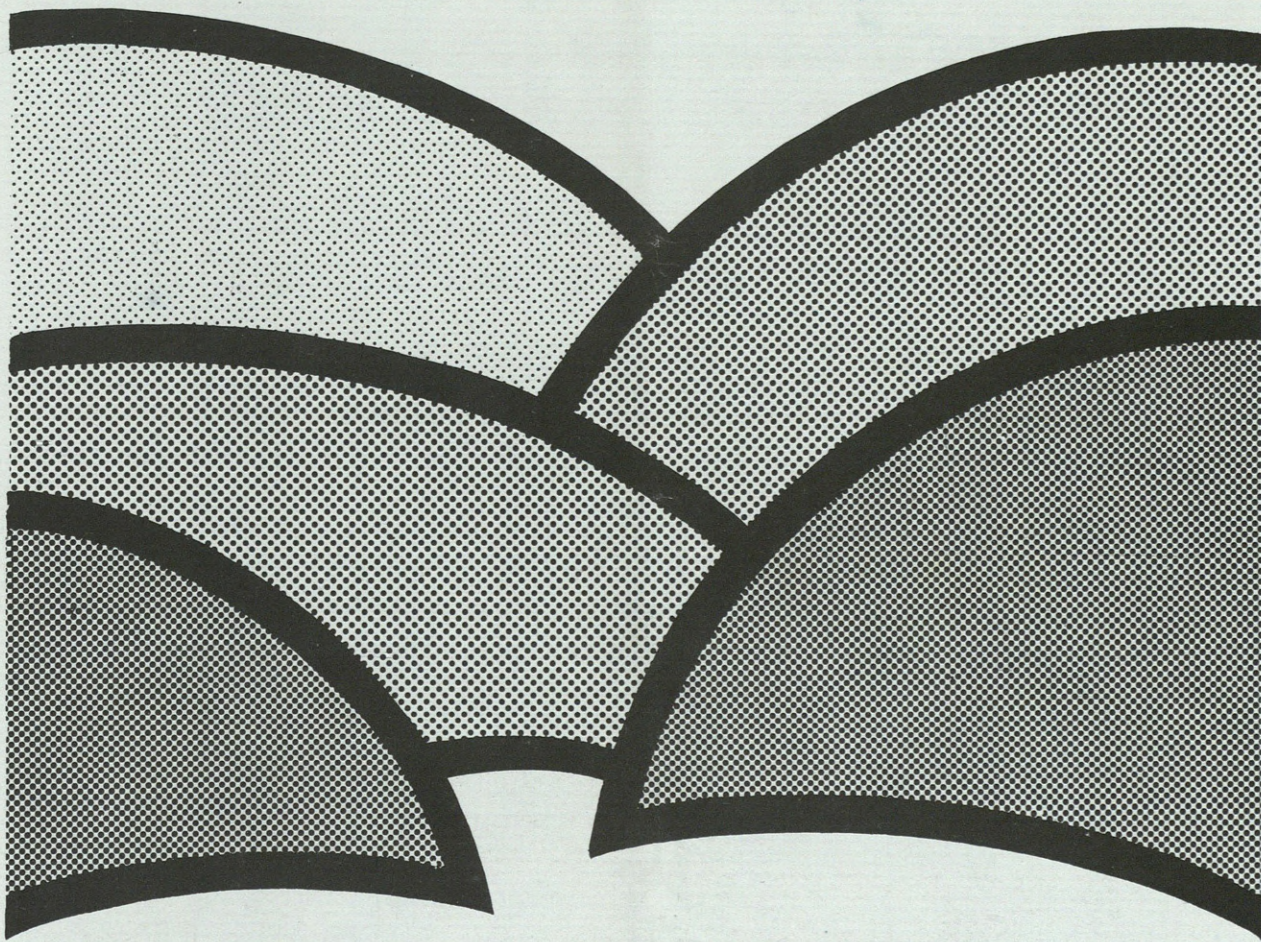

ber
tso
tan

bankoa

Banco Industrial de Guipúzcoa

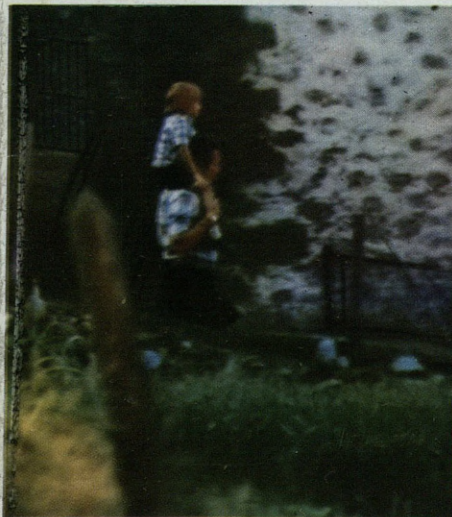
Hernani, 15 — Telfs. 423821 - 429773 — San Sebastián

**Un Banco para las
empresas de la región**

**Bertako
baltzuentzako Bankoa**

Gipuzkoa besterik ez dugu gogoan hargatik Probintzial da gure izena.

Gure probintziaren aurrerabidean gero eta lankide sutsuagoak izateko prest gaituzu: bai nekazaritzan, bai industrian, bai merkatalgoan, bai komunikabideetan,... edozein alorretan. Gipuzkoan bizi maila goratzeko bidea gerta litekeen guztian. Probintzial izena daramagu eta gipuzkoar aurrerabidearen alde ari gara ahaleginetan beti ere.

GIPUZKOAKO AURREZKI KUTXA PROBINTZIALA